

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redakcija, Amministratore: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo štev. 414

Zmagoviti napad na angleško brodovje pri Sicilskem prelivu

Potopljene: parnika s 15.000 in 10.000 tonami in en rušilec
Torpedirani: dve križarki
Bombardirane: bojna ladja, križarka, rušilec in velik parnik

Glavni stan Italijanskih Vojnih Sil ob-
javlja:
Včeraj je bil srednji del Sredozem-
skega morja prizorišče krvave letalske
in pomorske bitke, ki se je zaključila zma-
govito za naše junaške posadke.

Ze ob zori in skozi ves dan so izvidniška
letala obveščala svoja poveljstva in spre-
mljala plovbo važnega sovražnega ladijskega
spreveda, ki je plul v močnem spremstvu
bojnih ladij, križark, rušilcev in
letalonosilk. Sprevod je plul v zahod-
nem delu Sredozemskega morja v smeri proti
Levantu. Naši letalski oddelki so večkrat na-
padli sovražno pomorsko skupino in so pri-
zadejali sovražniku hude izgube kljub silo-
vitemu streljanju protiletalskih topov in kljub
številnim lovcem.

Potopljena sta bila: parnik s 15
tisoč tonami in parnik s 10.000 tonami, ki je
vozil eksplozivna sredstva in zletel v zrak.

Torpedirani sta bili: križarka z
10.000 tonami iz razreda »Southampton« in
križarka z 8000 tonami.

Bombardirane in zadete so bile:
bojna ladja, križarka, rušilec in parnik ve-
like tonaže in neka edinica, ki še ni določena.

Med letalskimi boji je bilo sestreljenih
sedem sovražnih letal, tri italijan-
ska letala pa se niso vrnila v svoja opori-
šča. Mnogo članov posadk na italijanskih le-
talih se je vrnilo ranjenih.

Letalska posadka, ki je bila pod povelj-
stvom kapitana Magagnolija in poročni-
kov Ciprianija in Robona, se je zla-
sti odlikovala v drznih napadih naših torped-
nih letal.

Ponoči so zaporedoma lahke enote z ve-
likim članom napadle angleške ladje. Naš
čoln »MAS« je pod poveljstvom kapitana fre-
gate Forze potopil veliko edinico, ki še ni
določena, neki drugi čoln »MAS« pa je pod
poveljstvom poročnika bojnega broda Pa-
scolinija potopil sovražni rušilec. Po
noč so se naše edinice srečno uveljavljale in
so se vrstile na svoja oporišča z izredno majh-
nimi izgubami.

Sedaj je v teku reševanje članov posadk
s potopljenih sovražnih ladij.

V noči na 23. julij je naša podmornica
s torpedi zadela enoto velike tonaže iz iste
skupine.

Dne 22. julija so sovražna letala potopila
naš parnik. Vsa posadka je rešena, toda mno-
go jih je ranjenih.

Severna Afrika: Na bojišču pri
Tobruku in Sollumu nobenega posebnega do-
godka. Letalstvo osi je bombardiralo utrdbe
in zbiranja avtomobilskih vozil v bližini Bir
Habata.

Odbit napad v Vzhodni Afriki

Vzhodna Afrika: Sovražni oddelki
so skušali izvesti presenetljiv napad na našo
prednjo postojanko pri Gondarju. Toda naše
čete so jih hitro in odločno odbile. Včeraj po-
poldne so sovražna letala izvedla napad na
Trapani. Protiletalsko topništvo je začelo tak-
oj streljati in je sestrelilo bombnik vrste
»Blenheim« član posadke, ki je živ pristal,
je bil ujet.

Letalski boj nad zahodno Sicilijo

Na bojišču, 24. julija. Ip. Posebni dopisnik
agencije Stefani poroča, da so ponoči italijanske
podmornice in hitre izvidnice dosegle nove velike
uspehe v Sicilskem prelivu, ko so napadle velik
oddelek angleškega brodovja, ki je plul v vzhod-
ni del Sredozemskega morja. Zaradi teme je bil
uspeh še tem bolj uspešen. Z drznim manevri-
ranjem je italijanska podmornica z dvema torpe-
dima zadela v veliko sovražno ladjo. Hitre izvid-
nice so potopile neko drugo sovražno edinico in
eno hudo poškodovale. Vse italijanske edinice so
se nepoškodovane vrstile na svoja oporišča, iz
oporišč pa so odšle pomožne ladje, da bi po-
brale preživeli člane posadke.

Kljub slabim prometnim razmeram —

razvoj bojev na vzhodu po načrtu

Berlin, 24. jul. Ip. Kakor poroča DNB so v
predelu severovzhodno Zitomirja 21. julija uničili
ostanke več sovjetskih divizij, ki so jih bili obkolili
Nemci. Nad vse hude izgube, ki so jih pretrpele
sovjetske armade, so narasle na 4000 mrtvih.
Številni drugi sovjetski vojniki so bili ranjeni, na-
daljnji pa ujeti. Med očiščevalnimi operacijami je
bilo spet zajetih veliko vojakov, pripadajočih 18.
sovjetski diviziji. Zajetih, uničenih ali drugače one-
sposobljenih je bilo 20 tankov in 30 topov.

Na bojišču okoli Leningrada je oddelek ne-
mškega topništva z dobro merjenim ognjem popol-
noma uničil veliko sovjetsko zadnjo stražo, ki je
pobegnila nekam v gozd in skušala ovirati napre-
dovanje nemških sil. Na koncu boja se je v nem-
ških črtah oglasilo 26 sovjetskih vojakov, ki so edi-
ni ostali pri življenju. Neki narednik je pravil, da
so politični komisariji prisilili vse k boju do zadnjih
sil, čeprav je položaj bil že obupen.

Sovjetsko letalstvo je včeraj izgubilo sto stro-
jev. 67 je bilo sestreljenih v bojih, 33 pa uničenih
na tleh. Samo sedem nemških letal se ni vrnilo
v oporišča.

Pri Smolensku so Nemci 20. julija obkolili celo
sovjetsko divizijo. Vsi poskusi, da bi odprla pot iz
obroča, so spodleteli s strahovitimi izgubami. Od-
delek sovjetskih tankov, ki je skušal priti na po-
moč diviziji, je doživel enako usodo. Uničenih je
bilo 70 od 105 ruskih tankov.

žari po prvem bombardiranju so trajali vso noč,
ves dan in še drugo noč. Bili so kazipoti nemškimi
letalom pri drugem bombardiranju. Nemški bomb-
niki so med požari druge noči komaj lahko ločili
svoje cilje.

Drugo bombardiranje Moskve je bilo še hušje
od prvega, ker so letalci dobro videli tovarne in
druge vojaške naprave, so se z večjo učinkovitostjo
bombardirali vse naprave. Najbolj bombardiran
je bil del Moskve ob reki, tam pa je prav za prav
središče mesta in so tam glavne industrijske na-
prave in sicer ogromne Stalinove avtomobilske
tovrnic, radijska postaja, elektrarne, vojaška skladi-
šča, tovarne vseh vrst. Največja podjetja pa so
onstran Moskve nasproti Kremlju. To področje so
letala bombardirala že v prvi noči, bombardiranje
v drugi noči pa je bilo še hušje.

Ker so nemške čete samo še nekaj sto kilo-
metrov od Moskve, so nemška letala prihajala nad
Moskvo s precejšnjo lahkoto. Najbrž je bombardir-
anje Moskve uvod v naskok nemške vojske na
Moskvo, kakor se je to zgodilo že v drugih de-
želah. Ni izključeno, da so patrolni oddelki nem-
ških tankov že blizu svojega cilja.

Tretji letalski napad na Moskvo

Stockholm, 24. jul. Ip. V noči od 23. na 24.
julija so nemške letalske sile znova bombardir-
ale sovjetsko prestolnico Moskvo. Pri tem na-
padu je sodelovalo okoli 150 letal. Škoda, po-
vzročena na mnogih krajih, je velika. Zaradi
vžgalnih bomb so izbruhnili silni požari. Napad
je trajal več ur.

streljali iz strojnice, pa niso napravili nobene ško-
de in krogle niso nikogar zadele. Naša lovška
letala so se takoj dvignila in so s strojnimi
zadela sovražna letala v polno. Eno od treh so-
vražnih letal je bilo napadeno v bližini Castel-
vetrana in po prvih streljih se je zrušilo na tla.
En član posadke je bil zajet hudo ranjen. Ostala
člana posadke sta mrtva.

Nočni napad na angleški sprevod v Sicilskem prelivu

Na bojišču, 24. julija. Ip. Posebni dopisnik
agencije Stefani poroča, da so ponoči italijanske
podmornice in hitre izvidnice dosegle nove velike
uspehe v Sicilskem prelivu, ko so napadle velik
oddelek angleškega brodovja, ki je plul v vzhod-
ni del Sredozemskega morja. Zaradi teme je bil
uspeh še tem bolj uspešen. Z drznim manevri-
ranjem je italijanska podmornica z dvema torpe-
dima zadela v veliko sovražno ladjo. Hitre izvid-
nice so potopile neko drugo sovražno edinico in
eno hudo poškodovale. Vse italijanske edinice so
se nepoškodovane vrstile na svoja oporišča, iz
oporišč pa so odšle pomožne ladje, da bi po-
brale preživeli člane posadke.

21. julija je pri Smolensku nemška oklepna
divizija srečala sovjetsko divizijo, ki je pred krat-
kim dospela iz Moskve. Po kratki, toda strano
zagrizeni bitki sta bila uničena dva sovjetska pe-
hotna polka in en oklepni polk, en oklepni polk
pa je bil decimiran. 44 sovjetskih bojnih voz je
ostalo na tleh. Nemška divizija je imela samo ne-
znatne izgube.

Boji pri Polocku

Berlin, 24. julija. Ip. Današnja številka »Bör-
sen Zeitung« objavlja zanimivo poročilo člana nem-
škega propagandnega zbora, ki spremlja nemške
vojne sile pri prodiranju v Rusijo. Član nemškega
propagandnega zbora pravi med drugim:

»Boji pri Polocku so bili zelo dramatični. Pri
Polocku se je treba namreč vojskovodni okoli naj-
važnejšega odseka v smer »Stalinove« črte. Bitka
za to postojanko — piše član nemškega propa-
gandnega zbora — je bila nezasižana po svoji
silovitosti. V nekaterih odsekih so se Rusi vojsko-
vali s tolikšno srditostjo, da najbrž na nobenem
drugem odseku njihove izgube niso bile tako kr-
vave.

Zjutraj ob treh je naše topništvo začelo z boh-
narskim streljanjem na to utrdbo. Na postojanko
je streljalo 39 baterij in je topniški ogenj trajal
do pete ure. Tedaj pa se je začel napad tankov na
to utrdbo.

Ko je bil zlomljen prvi poskus odpora, se je
kolona pehote razvila v gozdu v smeri pohoda. To-
da izkazalo se je, da je bila sovjetska utrdba tako-
rekoč še nedotaknjena. Sovjetske strojnice so za-
čele streljati vedno bolj silovito na naše oddelke.
Izgledalo je, da se žrela strojnica kar sproti odpi-
rajo iz zemlje.

Ker je bilo tedaj zelo oblačno in vidnost ni
bila dobra, nemško topništvo ni moglo več posre-
dovati in podpreti svojih čet. V teh okoliščinah bi
bilo nes pametno nadaljevati borbo. Vsaka minuta
čakanja pa bi zahtevala nove nekoristne žrtve.
Poveljniki so se takoj posvetovali o tem, kaj je
treba storiti. Sovjetski topovi pa še streljajo z vso
silovitostjo.

Ni bilo nobenega dvoma, da je bil osrednji
sistem sovjetskih utrb še nedotaknjen. Stroglov-
skih letal ni bilo mogoče poklicati na pomoč, ker
so ogromni gozdovi zakrivali utrdbo in ovirali

Letalski boji na zahodu

Berlin, 24. julija. Ip. Letalska bitka, ki se je
dne 23. julija razvila nad nizozemskim obrežjem,
se je končala z največjim porazom, kar jih je do-
živelo angleško letalstvo. Popoldne je sovražnik
izgubil, kakor je bilo že objavljeno, 30 letal, od
tega so sedem bojnih letal sestrelili lovci in proti-
letalsko topništvo. Ko so zvečer Angleži napravili
še en poskus, so nemški lovci po poročilih, ki so
dosedaj prispela, sestrelili 13 angleških lovcov
vrste »Spitfire«. Najbrž se bo število angleških
izgub še povečalo. Med popoldanskimi in večer-
nimi boji je podpolkovnik Galland odnesel svojo
71. in 72. zmago. Samo tri nemška letala pogre-
šajo.

Berlin, 24. julija. Ip. Kakor poroča DNB, je
angleško letalstvo med predvčeršnjimi popoldan-
skimi boji ob obali Rokavskega preliva izgubilo 27

vidnost. Tudi sovjetski način zakrivanja utrb je
bil izreden. Videlo se je, da je treba te utrdbe
razdejeti z direktnim obstreljevanjem.

Ponoči se je nato izvedel napad s metalci
ognja, ki so meo postojankami protitankovskih to-
pov napravili kratke prodore. Ta napad metalcev
ognja je trajal do zore. Ob petih zjutraj pa je
lahko in težko topništvo začelo z bobnarskim
ognjem, ki je trajal do opoldne. Nekaj gnezd je
že bilo uničenih. Vse utrdbe pa se še upirajo do
zadnjega moža. Končno pa so metalci ognja in
dinamita odprli pot za nemške oddelke. Prema-
gana je bila zopet ena sovjetska utrdba.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 24. jul. Ip. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:

Na vsej vzhodni fronti se boji nemške vojne
sile in njenih zaveznikov razvijajo po načrtu kljub
hudemu krajevnemu odporu in težavnim promet-
nim razmeram.

Močni oddelki bojnih letal so tudi v pretekli
noči bombardirali naprave, ki so važne za vojno
gospodarstvo in vojsko v Moskvi.

Angleško letalstvo je včeraj pri poskusih na-
pasti obrežje Rokavskega preliva doživelo najhujši
poraz. Lovci so sestrelili 46, protiletalsko topni-
štvo in stražarski čolni po tri, mornariško topni-
štvo pa dve letali. Tako je sovražnik v nekaj urah
izgubil 54 letal. Pri teh letalskih bojih smo sami
izgubili tri letala.

V boju proti Angliji je letalstvo ponoči bom-
bardiralo pristanišča in vojaške naprave na za-
hodni in južni angleški obali.

Angleška bojna letala so ponoči na nekaterih
krajih jugozahodne Nemčije metala rušline in za-
žigalne bombe. Civilno prebivalstvo je imelo malo
izgub. Povzročena škoda je nepomembna.

Berlin, 24. julija. Ip. Včeraj so nemška boj-
na letala v nizkem poletu zahodno od Moskve
napadla tovarni vlak, ki je bil popolnoma uni-
čen. Na isti progi so letala poglala v zrak tudi
vlak s strelivom.

Včeraj zjutraj so nemška izvidniška letala
uspešno napadla zbiranje sovjetskih čet severo-
zahodno od jezera Peipus. Nemški bombniki
so zadeli v polno sovjetski trgovski parnik
južno od polotoka Rihačij. Parnik je bil hudo
poškodovan.

Nemške čete zasedle vežbališče ob cesti v Petrograd

Berlin, 24. julija. Ip. Včeraj je nemški izvid-
niški oddelek vdrl v gozdove ob cesti proti Petro-
gradu in zasedel sovjetsko vežbališče. Na vežba-
lišču so bile vse priprave za vežbanje vojnih ob-
veznikov, orožje in vsa prometna sredstva. Prav
kmalu so ugotovili, da so na tem vežbališču zbrali
večje število mladih komunistov iz Petrograda in
sicer v starosti od 15 do 16 let, da bi jih hitro
izvežbali in z vso naglico poslali na bojišče.

General Wavell pride v Moskvo

Sanghaj, 24. julija. Ip. v Sanghaju se je raz-
širila novica, da bo v Moskvo kmalu prišel ge-
neral Wavell, da bi se posvetoval s sovjetskim
poveljstvom o tem, kako bi se zavrlo prodiranje
nemške vojske. V Moskvi bi se tudi posvetoval
o tesnem sodelovanju med Indijo in Sovjetsko
zvezo.

Hrvatski prostovoljci prispeli na vzhodno bojišče

Berlin, 24. julija. mg. Prvi oddelki hrvatskih
prostovoljcev so prišli na svoje mesto na vzhod-
nem bojišču. Oddelki hrvatske legije so že zasedli
svoje postojanke v odseku, ki jim je bil odkazan.

Pomorska bitka na Baltiku

Berlin, 24. julija. Ip. Oddelek nemških izvid-
niških vojnih ladij je dne 22. julija v vzhodnem
delu Baltika najel na skupino sovjetskega vojne-
ga brodovja. Nemške edinice so takoj napadle so-
vražnika in so potopile sovjetsko hitro vojno iz-
vidnico in neko sovjetsko pomožno ladjo. Obe ladji
sta se takoj potopili.

Dnevno povelje maršala Vorošilova

Berlin, 24. julija. Ip. Nemške čete so dne
21. julija na bojišču vzhodno od jezera Peipus
naše prepis Vorošilovega dnevnega povelja, ki
nosi datum 14. julija. Dnevno povelje pravi
med drugim:

»V trenutku, ko branimo našo ljubljeni
sovjetsko zemljo, mnogi bojovníki severoza-
(Nadaljevanje na 2. strani)

Tri sto nemških letal pet ur bombardiralo Moskvo

Berlin, 24. julija. Ip. V noči od torka na sre-
do so nemška letala izvedla drugi množinski na-
pad na rusko prestolnico. Dotim je v noči od po-
nedeljka na torek sodelovalo pri napadu na Mos-
kvo 200 nemških letal, se je drugača letalskega
napada udeležilo 300 nemških bombnikov. Drugo
bombardiranje Moskve je trajalo pet ur in je bilo
še silovitejše od prvega.

Ko so se nemška letala bližala Moskvi, jih je
sprejel hud topniški ogenj protiletalskih topov,
toda nemška letala so nad Moskvo poletela v taki
višini, da topovske krogle niso mogle zadeti nem-
ških bombnikov. Tik nad Moskvo so se bombniki
spustili še nižje, da so lahko dobro razločili po-
samezne cilje. O bombardiranju v prvi noči so
ameriški poročevalci iz Moskve poslali dolga poro-
čila, podrobnosti bombardiranja pa jim ruska cen-
zura ni dovolila objavljati. Toda ameriški časni-
karji poročajo, da so nemške bombe deževale na
Moskvo tako, kakor včasih na London. Toda
bombniki so metali zažigalne in rušilne bombe s
tako hitrostjo in s tako silovitostjo, da je nepre-
stano bobnelo po vsej Moskvi in okolici.

Ko so nemški bombniki prileteli nad Moskvo,
je bila temna noč, toda kmalu je noč zajel ogro-
men rdeč sij, ko so požari razsvetljevali mesto.
Moskovsko prebivalstvo je iskalo zatočišča v za-
klopiščih, ki pa so redka in daleč drugo od dru-
gega. Še ta redka zaklonišča so bila hitro polna
ljudi in ljudje so se morali pač skrivati v pritli-
jih svojih bivališč.

Ko se je bombardiranje nehalo, so po vsem
mestu divjali ogromni požari. Požari so bili zlasti
razsežni v industrijskem delu mesta. Kmalu je
bilo opaziti, da ima Moskva premalo gasilcev. Po-

Nečloveški Rooseveltovi načrti za razkosanje Nemčije

Pekleni načrt žida Kaufmana, zloglasnega svetovalca Roosevelta

Berlin, 24. jul. Ip. Snočni nemški listi poročajo o novem dogovoru iz Amerike, ki jasno osvetljuje cilje Rooseveltove politike.

V Zdrženih državah je pred kratkim izšla knjiga »Nemčijo je treba uničiti«. Knjiga vsebuje načrt za izkoreninjenje nemškega ljudstva in za razbitje Nemčije na majhne ozemeljske enote. Knjigo so v velikih množinah širili po vsej Ameriki. Njen pisec pa je Jud Teodor Kaufmann, predsednik ameriške Zveze za mir. Kaufmann je znan sodelavec newyorškega Judda Rosemanna, slovitega Rooseveltovega svetovalca in pisca njegovih govorov. Trdijo, da je pisca omenjene knjige navdihoval Roosevelt in da je najvažnejše dele narekoval celo sam. Zagovorniki ameriškega vstopa v vojno so prepričani, da je pekleni Kaufmannov načrt, ki ga v velikih množinah širijo povsod, le posreden način, da se spravi v javnost pravi politični načrt predsednika Zdrženih držav.

Nemški tisk trdi, da je knjiga, ki jo uživa v Zdrženih državah toliko priljubljenost, zbirka atentatov na svobodo in na pravico ter zbirka zločinskih naklepov proti mednarodnemu pravu. Pri prebiranju te nečedne knjige pade pogled na nekaj bistvenih točk, ki so izredno velikega pomena za pravilno sodbo o tem, kakšna je Rooseveltova politika. Kaufmann piše:

»Ker se zdi množinska usmrtenje 80 milijonov ljudi, ki jih tvori nemški narod, dejansko nemogoča, je treba najti način, ki ne bo kršil moralnih obveznosti človeštva, pa bo vseeno dosegel cilj. Ta cilj je uničenje Nemčije. Načrt vsebuje naslednje točke:

1. Nemško vojsko je treba vsi zajeti, vse vojake ojačati ter jih zaposliti pri obveznem delu za obnovitev po raznih evropskih državah. 20.000 zdravnikov bi lahko v mesecu dni ojačalo vsi nemško vojsko.

2. Tudi vse nemško civilno prebivalstvo, moške pod 60 let in ženske pod 45 let, je treba ojačati. Tako bi bilo zagotovljeno uničenje nemškega ljudstva že v dveh rodovih.

3. V vseh vodilnih nemških industrijah naj se nemški delavci nadomestijo z angleškimi in ameriški.

4. Nemško ozemlje naj se razdeli med Francijo, Holandijo, Poljsko in Češkoslovaško po navodilih, ki jih vsebuje zemljevid, priložen knjigi. Po tem zemljevidu je razvidno, da bi Berlin dobila Poljska, Leipzig, Dresden in Dunaj Češkoslovaška, Mainz, Essen, Erfurt in München Francija, Hamburg in Dortmund Holandija.

5. Prebivalstvo po teh nemških pokrajinah bi se moralo učiti jezika držav, katerim bi pripadalo.

6. Po enem letu naj bi se prepovedala objava knjig in listov v nemščini.

7. Nemške šole bi se zaprle.

Nemški listi poudarjajo, da ne more biti dvoma o tem, da so odnosi med pisemcem knjige ter med vojnimi cilji ameriške vlade kar najbolj tesni in razvidni iz akcijskega programa, podanega v omenjenem delu in da bo Amerika ta načrt skušala izvajati s pristnim in globokim sovrastvom.

Mir po ameriških načrtih

Washington, 24. jul. Ip. Namestnik ameriškega zunanjega ministra Sumner Welles je imel govor, v katerem je prvič povedal, kakšni naj bi bili cilji, ki jih Zdržene države mislijo uresničiti po vojni. Posebno zanimiva je ostra obsodba Wellesova nad Zvezo narodov. Ta obsodba bo kaj malo dobrodošla tistim, ki so dolga leta imeli v ženevski zvezi orodje za svoje sebične ovladovalne namene.

Sumner Welles je dejal, da je najvišji vzor, za katerim morajo iti narodi dobre volje, ta, da skušajo ustanoviti temelj za stalen mir ter ustanoviti zvezo narodov, dovolj močno, da bo mogla dati poročilo za razorožitev in za ohranitev enakosti na gospodarskem področju.

Zveza narodov, kakor jo je zamislil Wilson, je propadla. Nekaj zaradi slepe sebičnosti Amerikancev in Evropejcev, nekaj pa zaradi tega, ker so jo nekatere sile izkoristale za pospeševanje svojih političnih in trgovskih teženj. Zveza je v glavnem propadla zaradi tega, ker so jo tisti, ki so vladali v njenih odborih, silili, da je delovala kot orodje za ohranitev poprejšnjega stanja na svetu.

Ni nikdar mogla delovati tako, kakor je mislil njen glavni zastopnik: kot nepristransko orodje za uresničitev tistih mirnih in pravičnih ureditev med narodi, ki bi bile potrebne zaradi razmer.

Izven dvoma je, da je treba najti kako organizacijo, ki bo sposobna uresničiti take spremembe, ko bodo narodi sveta začeli obnavljati red in vladati pravičnosti. Naj bo red, ki ga bodo izbrali, kakršni koli, dvoje je že danes nedvomno:

1. Odprava napadalnega orožja in omejitve obrambne oborožitve ter naprav, potrebnih za izdelavo orožja. Tega ne bo mogoče uresničiti brez organizacije, ki naj bi izvajala nadzorstvo in strogo pazila nad izpolnjevanjem teh določil, ali pa če bi tako stvarno nadzorstvo ne privedlo do resnične razorožitve.

2. Noben mir, ki bi ga sklenili v bodoče, ne bo veljaven in trajen, če ne bo popolnoma

in primerno temeljil na naravnih pravicah vseh narodov in na enakem uživanju zemeljskih dobrin na gospodarskem področju. Dokler si bo kak narod in kaka vlada lastila izključno pravico do naravnih bogastev in surovin, ki jih potrebujejo vsi narodi, ne bo mogoče dobiti temelja za svetovni red, ki bi stal na pravici in na miru.

Svetovna varnost je danes cilj, proti kateremu goreče streme vsi narodi in skupni naš cilj mora biti uresničenje te želje.

Milan, 24. julija. Ip. »Corriere della Sera« piše o govoru Sumnerja Wellesa in pravi, da bi bila vojna lahko preprečena, kakor je to izjavil Duce, že pred dvema letoma, toda to je preprečila pohlepna politika demokracije. Sicer pa Welles brez težav ponavlja tiste misli, ki jih je Mussolini razvijal že od leta 1919, samo v sklepnih mislih se pri Wellesu vidi, da spada v isto ameriško klico, ki hoče izsiliti nadoblast ameriškega imperializmu. V tem se vidi, da dela Amerika iste napake, kakor London in Pariz, ki sta odgovorna za sedanjí spopad.

Washington, 24. julija. Ip. Pristojni politični krogi ameriške prestolnice izjavljajo, da je Roosevelt moral odnehati od svoje namere, da bi ameriške vojne ladje predal v angleško okrbnovalno službo. Proti temu so se namreč izrekli tehnični svetovalci ameriške vlade in voditelji ameriške parlamentarne večine.

Roosevelt pa je tudi mislil spremeniti sedanjí zakon o nevtralnosti, moral bo pa najbrž odnehati zaradi opozicije številnih političnih osebnosti iz iste Rooseveltove stranke.

Berlin, 24. julija. Ip. Ameriška vlada je imenovala posebnega komisarja za Indijo, ki bo imel naslov polnomočnega ministra.

Diplomatski urednik lista »Börsen Zeitung« Mögerle piše, da se je tudi ob tej priliki Roosevelt postavil na stran Anglije, da bi kot apostol svobode pomagal zadušiti osvobodilno gibanje indijskih demokratov. Anglija je v Washington poslala s svoje strani indijskega diplomatskega zastopnika, ki naj ima naslov generalnega tajnika.

Za Anglijo gre v Washington Indijec Girija Schankar, član indijskega izvršilnega odbora, ta odbor pa so indijski nacionalisti in kongres vedno bojkotali. Ta londonska lutka v Washingtonu seveda ne bo zastopala indijskih koristi, ampak bo delala tisto, kar ji bodo naročili angleški delodajalci. Sicer pa ta zastopnik ne more niti zaost-

pati kakšnega neodvisnega dominiona, kakor na primer zastopajo svoje dominione kanadski, avstralski in južnoafriški poslani.

Sicer pa bi bilo želeli, da bi v Ameriko prišel resnični zastopnik indijskega ljudstva. Če bi se to zgodilo, tedaj bi bili Amerikanci kmalu poučeni o položaju v Indiji in bi vedeli, koga je treba v Indiji priznati in podpirati. Sedanje imenovanje pa ima namen, da se ameriško javno mnenje še naprej vara. Pravi naslov za novega ameriškega uradnika v Indiji bi bil visoki komisar, kar se pravi, da bi bil to guverner nove ameriške kolonije.

Amerika pripravlja zasedbo Liberije

New York, 24. julija. Ip. Ameriški vojni hujskači se pripravljajo na nova zločina dejanja, da bi potegnili ameriški narod v vojno. Izgleda, da so se ameriški pristojni krogi odločili za zasedbo Liberije. »Times Herald« piše, da ni izključeno, da bo Liberijo doletela ista usoda, kakor Islandijo. Liberija je sosedja Zahodne Francoske Afrike. Amerika izjavja tam že nadzorstvo nad carinskimi dohodki. List piše, da bi ta mala afriška država lahko postala odlično oporišče za ameriške brodice in ameriško letalstvo.

Roosevelt pripravlja zaporo japonskega kapitala v Ameriki

Bern, 24. julija. Ip. Švicarski tisk pravi, da se Roosevelt vedno bolj trudi dokazati, da je »nevarnost za Ameriko letos večja, kakor pa je bila lanske leto«.

Švicarski dnevniki menijo, da Roosevelt zaradi tega vse tako pretirava, ker se je prepiral, da je Anglija na koncu svojih sil. Poročila iz Washingtona dodajajo, da je ameriška vlada silno vznemirjena zaradi položaja na Daljnem Vzhodu.

V Washingtonu pravijo, da bo ameriška vlada izrekla zaporo nad japonskim kapitalom, prav isto pa bi storila Anglija za kapital, ki ga je Japonska še imela v Angliji.

Japonci zapuščajo Južno Afriko

Tokio, 24. julija. Ip. Vsi japonski državljani, razen tih, ki žive v južni Afriki, bodo ta teden odpotovali v domovino. Tudi zastopniki poslaništva in konzulatov bodo odpotovali domov. Vse japonske trdnje v južni Afriki so zaprle svoje poslovne prostore in se pripravljajo na odhod.

Ukrepi glede japonske plovbe

Šanghai, 24. julija. s. Japonske plovne družbe so nehale objavljati podatke o gibanju

njihovih ladij. Konzularne oblasti ne dajejo več dovoljenj tujcem, ki bi želeli potovati na Japonsko.

Zakaj gre Duff Cooper v Singapore?

Tokio, 24. julija. mg. Japonski zunanji minister admiral Tojoda je povabil k sebi italijanskega veleposlanika Indellija in nemškega veleposlanika Otta in jima izjavil, da nova vlada ne bo spreminjala dosedanja zunanje politike in da ostane Japonska zvesta politiki trojne zveze.

Ta izjava je izzvala v Londonu precej vznemirjenosti in da so v Londonu zelo nemirni zaradi položaja na Daljnem vzhodu, se vidi iz tega, da so v Singapur poslali bivšega ministra za informacije Duffa Cooperja, ki naj tam daje skupna navodila upravnim in vojaškim oblastem. Duffa Cooperja so poslali v Singapur zato, ker je bil že včasih vojni minister v angleški vladi. Ker pa je še naprej član angleškega vojnega kabineta, je tudi dobro poučen o vseh potrebah in dogodkih. Znan je po mu vsi politični in strateški načrti, kar pomeni, da angleška vlada računa s tem, da se bodo v tem delu sveta kmalu odigrali važni dogodki.

Novo posredovanje med Perujem in Ekvadorjem

Buenos Aires, 24. julija. Ip. Argentinski zunanji minister Guinazo je potem, ko je prejel najnovejša poročila o tem, da so se obnovile sovražnosti med Perujem in Ekvadorjem, poslal obema vladama novo noto, v kateri ju vabi, da naj sporne zadeve uredita na miren način.

Bolivjski državni podtajnik odstopil

La Paz, 24. julija. Ip. Bolivjski državni podtajnik v zunanjem ministrstvu je odstopil. Svojo odstopno izjavo pa je utemeljil s besedami, da ne mara deliti odgovornosti s ljudmi, ki so nastopili proti nemškemu veleposlaniku. Poudaril je tudi, da listin o krivdi nemškega poslanika niso našli pri preiskavi, ampak so listine preskrbeli židje in tujei.

Letalska zveza med Bukarešto in Černovicami

Bukarešta, 24. julija. Ip. Včeraj so uvedli dnevno letalsko progo, ki veže Bukarešto s Černovicami, glavnim mestom Bukovine.

Gospodarstvo

K predpisu o trgovini in predelavi kravjega mleka

V včerajšnji številki »Slovenca« smo objavili naredbo Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino, ki za bodočo ureja vprašanje trgovine in predelave kravjega mleka. Da bi se trgovina in predelava kravjega mleka v Pokrajini uredila in pa da bi se zagotovila redna oskrba Pokrajine z mlekom in mlečnimi izdelki, je izdal Visoki Komisar to naredbo, ki je res umestna in potrebna. Z naredbo je doseženih več ciljev. Doslej so hodili po deželi okrog producentov razni mešetarji in prekupčevalci, ki so pokupili od njih mleko in mlečne izdelke, nato pa so jih z velikimi dobički vnovčevali. Tako sta bila oskudovana producent in konsument. Po novi uredbi bodo smele trgovati s kravjim mlekom in ga predelavati samo trdnje, ki bodo dobile zato dovoljenje Prehranjevalnega zavoda za Ljubljansko pokrajino. Proizvajalci pa smejo znanprej prodajati mleko le tem trdnjam, da na neposrednim potrošnikom, surovo maslo pa bodo lahko izdelovali le še samo za rodbinske potrebe. Važno je tudi to, da sme Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino za vsako trdnjo obvezno določiti, koliko mleka naj trdnja oddaja v neposredno potrošnino in koliko naj ga odda za vse vrste predelave in ime tudi določiti trdnje ali ustanove, katerim naj se oddajo določene količine mleka in mlečnih izdelkov.

S to uredbo je v veliki meri ustrezno tudi ljubljanskim gospodinjam: preskrba Ljubljana z mlekom je zagotovljena. Pooblaščen trdnje deloma že delujejo, deloma pa bodo začele v kratkem delovati. Ko bo organizacija za ureditev trgovine in kravjega mleka dokončana, bo lahko Ljubljana dobivala okoli 30.000 litrov mleka dnevno, kar bo krilo njene potrebe.

Pa še nekaj je treba poudariti. So časi, ki so ugodnejši za kmeta in so časi, ki so ugodnejši za delavca in meščana. V sedanjih časih je na boljšem kmetu prebivalstvo, ki lahko vnovči svoje prideleke po ugodnih cenah, dočim mora delavstvo in uradništvo žrtvovati ves zaslužek za prehrano. Vsi stanovi naj si vzajemno pomagajo. Sedaj naj kmetu prebivalstvo pokaže razumevanje do delavskih in uradniških slojev in jim pomaga pri prehrani, pozneje, ko bodo nastopili drugi časi in ko bo blaga dovolj, pa bodo ti stanovi pomagali našemu kmetu, da bo lahko vnovčil svoj pridelek. Ta cilj bo lepo dosegla tudi nova naredba Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino. Trdnje, ki jim bodo sedaj dobavljali kmetje mleko, bodo

ostale tudi pozneje in jim bodo pomagale, da bodo lahko brez prekupčevalcev in organizirano vnovčevali svoj pridelek, katerega bi sicer sploh ne mogli prodati, ali pa le za pol ali še več ceneje. Zato smo lahko vsi nove naredbe Visokega Komisarja res veseli in zanjo hvaležni.

Poštni čekovni računi in vloge pri bivši Poštni hranilnici bivše kraljevine Jugoslavije na Spodnjem Štajerskem

Predsednik nemške poštne direkcije v Gradcu je izdal sledeči oklic: Da bi bilo prebivalcem Spodnje Štajerske, priključene Koroške in Kranjske čim več omogočeno razpolaganje z imetjem, ki ga imajo naloženo na poštni čekovni račun ali v Poštni hranilnici bivše kraljevine Jugoslavije in njenih podružnicah v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Splitu, bo na poštni čekovni račun ali v Poštni hranilnici naloženo dobroimetje teh prebivalcev na njihov predlog od 15. avgusta dalje preneseno na nemški poštočekovni in hranilni konto po tečaju 1 dinar 5 pfennigov. Za prenos poštočekovnega dobroimetja je potrebno, da ima predlagatelj nemški poštni čekovni račun. Če ga še nima, naj prosí za novi nemški poštni čekovni račun pri svoji pošti. Potrebni formulirji se dobe na vsaki pošti. Primerno je, da prebivalci Spodnje Štajerske in priključnih koroških in kranjskih krajev zaprosijo za poštni čekovni račun na Dunaju. Dokler pa ne dobe sporočila, da so ga dobili, in njegove številke, lahko imovino, naloženo na pošten čekovnem računu bivše Poštne hranilnice kraljevine Jugoslavije in njenih podružnicah nalože na novi nemški čekovni račun pri vsakem poštenem uradu Spodnje Štajerske, priključene Koroške in Kranjske. Obrazci za to se dobe pri poštah brezplačno.

Imovina, naložena pri bivši Poštni hranilnici kraljevine Jugoslavije v Beogradu se bo prenesla na nemške poštne hranilnice vloga na ta način, da bodo na predlog lastnikov jugoslovanske knjižice zamenjane za nemške hranilne knjižice. Vse jugoslovanske hranilne knjižice, ki naj se zamenjajo, se lahko oddajo v zameno proti potrdilu o sprejemu pri vsaki pošti na Spodnjem Štajerskem ali na priključnem Koroškem in Kranjskem. Nove nemške hranilne knjižice bo poslala vlagateljem neposredno Poštna hranilnica na Dunaju, ko bo izvedla prenos vlog. Poročila o podobnostih tega prenosa dajejo pošte.

Preostanki bivše jugoslovanske mornarice. Informazione Economica Italiana poroča iz Rima, da je nekdanja jugoslovanska trgovinska mornarica od izbruha vojne zaradi potopitev in blokiranja ladij po tujih pristaniščih zmanjšala za 65%. Leta 1922 je imela bivša jugoslovanska trgovska mornarica 65 ladij z 81.000 tonami, 30. junija 1. 1939. pa 190 ladij z 411.000 brutotonskimi tonami. Če računamo k temu še manjše ladje izpod 100 ton, je imela ta mornarica 1. 1939. ko je izbruhnila vojna, okoli 597.000 ton trgovskega ladjevja. Prvega januarja 1. 1941. je imela ta mornarica le še 169 ladij s skupno tonažo 313.000 ton.

Zato v Dalmaciji. Severnitalijanski časopisje ima v svojih poročilih iz Dalmacije tudi zanimiva poročila, da so našli v zaledju mesta Šibenik zlato rudo. Pristojne italijanske oblasti so odredile, naj se te najdbe strokovno preizkusijo, da bi se lahko začelo z morebitnim izkoriščanjem te rude.

L. G. Farben in Etablissement Kuhlmann. Naš list je že v včerajšnji številki na kratko poročal o nemško-francoskem sodelovanju v metalurški industriji. Sedaj je prispelo poročilo, da je bilo na obnem zboru delničarjev Etablissement Kuhlmann v Parizu — Etablissement Kuhlmann je naj-

važnejši francoski koncern za barvno in kemično industrijo — tudi sporočeno, da je ta koncern v zvezi z L. G. Farben d. d. v Frankfurtu ob Meni. Začetek letošnjega leta so bila zaključena pogajanja med L. G. Farben in koncernom Kuhlmann. Uspeh teh pogajanj je bil ta, da so L. G. Farben udeleženi pri Kuhlmannu s 50% osnovne glavnice. Upravni svet koncerna sestavljajo še vedno Francozi. Kuhlmannov koncern pa je med tem časom prevzel še nekaj drugih francoskih kemično-industrijskih podjetij. Etablissement Kuhlmann ima 506,4 milijona frankov osnovne glavnice.

Hrvatska ima sedem milijonov prebivalcev. Na osnovi prijav za živilske nakaznice je bilo ugotovljeno, da ima Hrvatska približno sedem milijonov prebivalcev. Žive v 33 mestih, ostalo prebivalstvo pa živi v 164 upravno-političnih okrajih.

Vprašanje madžarske pomorske plovbe. Po poročilih, ki prihajajo iz Budimpešte, bo v najkrajšem času ustanovljena na Reki madžarska paroplovna družba, ki bo zaenkrat opravljala trgovski promet po Jadranskem morju, po končani vojni pa tudi po drugih morjih. Med Italijo in Madžarsko se sedaj v teku pogajanja, ki imajo za cilj preusmeritev velikega dela madžarske zunanje trgovine preko Reke. Dokler ne bo vzpostavljena med Reko in Madžarsko primerna železniška zveza za tovarne vlake, bodo prevažali blago italijanski tovorni avtomobili.

Zlata podlaga hrvaške kune. Na osnovi zakonske odredbe je določena zlata podlaga hrvaški kuni, ki ji odgovarja 0, 017921 gramov čistega zlata. Na novo osnovana hrvaška Narodna banka že izdaja, kakor smo v našem listu večkrat poročali, zamenjav jugoslovanskih dinarjev v kune v razmerju 1:1. Novi hrvaški bankovci se bodo glasila na 1000, 500, 100 in 50 kun. Ko bodo vsi ti bankovci natiskani in v prometu, bo kuna edino zakonito plačilno sredstvo. Za izdajo novih hrvaških kovancev pričakujejo posebni zakon.

Unske proge ne bo gradila pariška družba »Batignoles«. Bivša jugoslovanska vlada je sklenila s francosko družbo »Batignoles« pogodbo za gradnjo železniške proge od Bihaća do Knina. Hrvatska vlada je sedaj ukinita to pogodbo in vzela gradnjo unske proge sama v svoje roke. »Batignoles« mora vsa začeta dela na tej progi likvidirati, se odreci zahtevi po izplačilu neizplačanih bonov bivše jugoslovanske države, od hrvaške države pa ne sme zahtevati nikake odškodnine, ker je morala delo prekiniti. Družba bo dobila povrnjeno stvarno škodo, hrvaškim železnicam pa mora odstopiti ves material in vse obstoječe naprave, ki jih je zgradila.

Italijanska zunanja trgovina s Hrvaško. Hrvaški listi pišejo, da je z novo trgovinsko pogodbo med Italijo in Hrvaško stopila Hrvaška v zelo tesne gospodarske odnose z Italijo. Italija bo izvažala na Hrvaško predvsem tekstilije, svilo, riž, južno sadje, avtomobile in raznih vrst stroje, nasprotno pa bo hrvaški izvoz v Italijo mnogo večji, kakor je bil izvoz bivše Jugoslavije. Res da Hrvaška ne bo mogla dobavljati Italiji žitaric, ki jih mora sama uvažati, pač pa bo dobavljala Italiji živino, meso, perutnino, povrtnino, rude, les in lesne izdelke.

Udeležbe tujeja kapitala v bolgarskih delniških družbah. Statistike, ki izhajajo iz konca leta 1939, dajejo celoten pregled o 1935 bolgarskih delniških družbah s kapitalom 4909 milijonov levov. 1225 družb s kapitalom 3776 milijonov levov (t. j. 77% celotnega kapitala) je v bolgarskih rokah, pri 110 družbah s kapitalom 1143 milijonov levov (t. j. okoli 23%) pa je udeležen tuj kapital. Od leta 1927 se je bolgarski kapital nekoliko povečal. Cela vrsta delnic sladkorne industrije je prešla iz belgijskih in francoskih v bolgarske roke. Tudi hipotekarna banka, ki je imela prej mnogo francoskega in ameriškega kapitala, dela sedaj z bolgarskim kapitalom. Italijanski kapital, ki je prej znašal 13% celotnega delniškega kapitala v Bolgariji, se je zadnji dve leti pomnožil na 25%. Sledi mu ameriški (15%), nemški in belgijski, angleškega kapitala pa je jedva 2%.

Promet skozi Panamski prekop. V mesecu maju je vozilo skozi Panamski prekop vsega samo 352 ladij. To je najnižje število v teku zadnjih let. Število ladij, ki vozijo skozi Panamski prekop, zaradi evropske vojne in Rooseveltove politike iz meseca v mesec občutno pada.

(Nadaljevanje s 1. strani)

hodnega bojišča še niso na višini svoje naloge. Cesto zapuščajo svoje postojanke, ne da bi se bili popolnoma vrgli v boj proti sovražniku. Toda to še ni dovolj. Nekateri ne širijo samo panike med svojimi tovariši, ampak skušajo celo vplivati na junaške in lojalne bojevnike. Tako se zgodi, da poveljniki in politični sodelavci nimajo dovolj možnosti, da bi se temu uprli z zadostno odločnostjo. Posledice si je lahko zamisliti. Zato zahtevam najstrožjo kazn za poveljnike in vojake, ki na lastno roko zapuščajo svoje postojanke. Odgovorneži brez ozira na svojo stopnjo, morajo vsi biti postavljeni pred vojno sodišče in obsojeni na smrt.

Dnevno povelje pa pravi med drugim, da morajo politični komisarji svoja navodila, ki so jih pred kratkim prejeli, izvajati s silno strogostjo. Nič manj drakonske niso odredbe za letalstvo. Navajamo samo en vzgled:

Včeraj so zahodno od Smolenska tri sovjetska izvidniška letala skušala preleteti nemške postojanke. Začelo je streljati takoj protiletalsko topništvo in dasi so letala letela visoko, so bila sestreljena. Člani posadke so bili mrtvi, samo podporočnik Kuzmiz Zurov se je rešil z mehajnimi ranami. Ko so ga zasliševali, zakaj se ni poslužil padala, je izjavil, da ga ni imel, kakor ga niso imeli tudi njegovi tovariši. Poveljstvo je prepovedalo uporabo padala, da bi

tako prisililo člane posadke, da bi se vojskovali do konca, to se pravi do smrti.

Helsinki je imel ponoči tri alarme

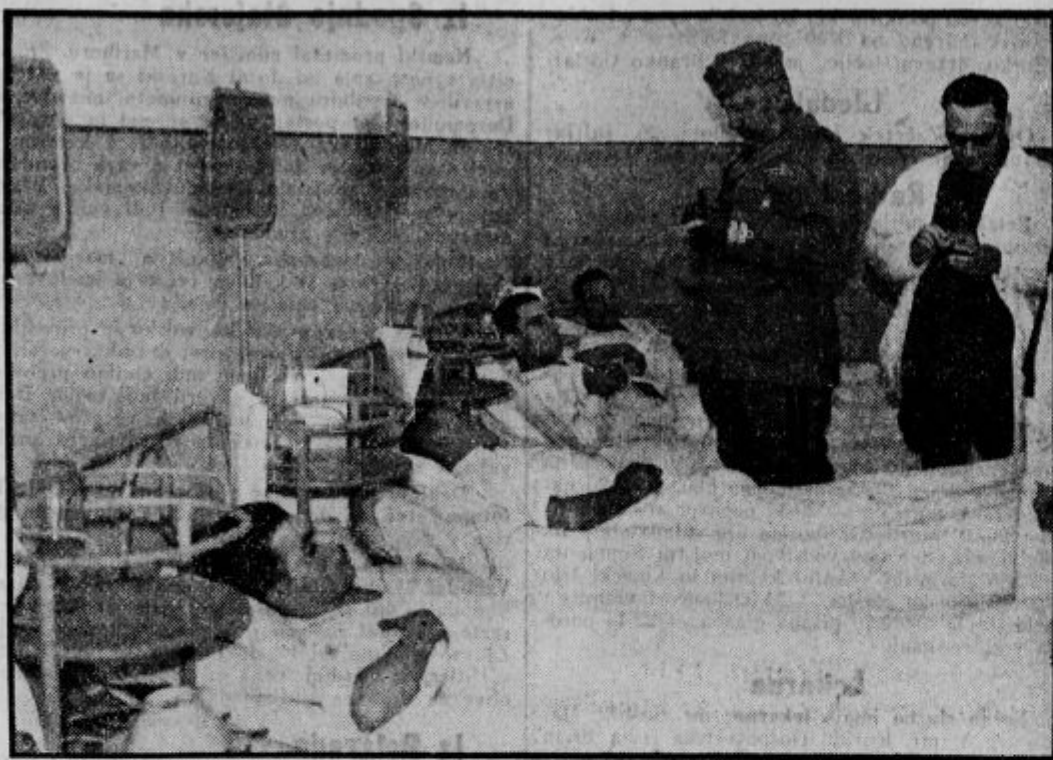
Helsinki, 24. julija. Ip. Ponoči je imel Helsinki trikrat letalski alarm. Delovanje finskih lovcev in protiletalskega topništva je bilo živahno. Drugi sovjetski bombniki so metali eksplozivna sredstva na Kotko. Pet sovražnih letal je bilo sestreljenih.

Železniška zveza Murmansk-Petrograd prekinjena

Bern, 24. julija. Ip. Poročila iz Moskve priznavajo, da se je Nemcem posrečilo prekiniti železniško zvezo, ki je Leningrad vodil v Murmansk. Leningrad nima več zveze s pristaniščem ob Arktiku.

Kako je bil zajet Stalinov sin

Berlin, 24. jul. Ip. Nemški listi prinašajo slike Stalinovega sina, ki je bil pred nekaj dnevi zajet jugozahodno od Vitebska. Nadporočnik Jakob Stalin je bil pri 14. topniškem polku neke sovjetske oklopne divizije. Ujet je bil, ko je skušal izpolniti zapovedano nalogo: obkoliti vrhovno poveljstvo neke nemške divizije ter ujeti generala Schmidta, o čemer so potem zlagano poročali iz Moskve.

Duce pri ranjenih italijanskih vojaki v neki bolnišnici v Bariju.

Most čez Ljubljanico v Zalogu gradijo

Dosluzeni in tolikokrat popravljeni most se bo umaknil

V mesecu februarju je bila izlicirana graditev novega železobetonskega mostu čez Ljubljanico v Zalogu. Nov železobetonski most je bil na tem mestu nujen, saj stari leseni most skoraj ni bil več uporaben. Vsako leto ga je bilo treba popravljati in z velikimi stroški vzdrževati, poleg tega pa je grozila nevarnost, da ga Ljubljana ob prvi večji povodnji pobere. Cesta, ki vodi tod čez Ljubljanico, je namreč tako nizka, da ob povodnjah Ljubljana dere čez nizki cestni nasip in tudi čez most. Če bi se torej zgodilo, da bi povodenj vzhoda Ljubljane prekinjena in bi morali čakati dolgo časa, preden bi bil zgrajen vsaj zasilen most.

Naklonjenosti Eksc. Visokega Komisarja, ki kaže tako veliko razumevanje za potrebe Ljubljanske pokrajine, se imamo zahvaliti, da se je zdelo začelo to tako pomembno gradbeno delo. Podjetje Josip Misson iz Ljubljane je graditev izliciralo za približno 760.000 lir in je že zgodaj spomladi pripravilo ogromne količine lesa, ki jih bo potrebovalo pri graditvi. Les je čakal pripravljen v Lazah, odkoder ga pa sedaj ni bilo mogoče prepeljati in je zato stavbenik na novo moral pripraviti les. Vsega skupaj bo pri graditvi šlo okrog 500 kub. metrov lesa. Tako velike množice lesa so potrebne, ker bo treba zgraditi za dva betonska stebra opornika v strugi Ljubljanice mogočne zagatne stene, med katerimi bodo potem globoko pod dnom zabetonirali temelje opornikov. Prav tako bo treba zabiti zagatne stene tudi ob rečni strani za stranske stebre opornike. Poleg tega morajo zgraditi začasen lesen most, čez katerega bo šel promet ves čas, dokler bodo gradili novi most, ki bo stal skoraj prav na istem mestu kakor stari most. Tudi v novi zaslini most bo šlo mnogo lesa.

Gradbeno delo samo bo zamudno in težavno, saj je Ljubljana, kadar je najnižja, globoka pod mostom skoraj tri metre. Sedaj gradijo novi leseni zaslini most. Začeli so z delom prejšnji teden in je pri graditvi zaposlenih doslej že 35 delavcev. Zaslini most bo dolg okrog 70 metrov. Ko bo zaslini most postavljen in zvezan s cesto, bodo podrli stari leseni most in začeli graditi novi železobetonski most. Ta bo 65 m dolg in ga bosta v sredi struge podpirala dva stebra opornika, tako da bo imel tri odprtine. Medtem ko je bil stari most zgrajen prenizko, bo novi mnogo višji. Cestišče novega mostu bo šlo približno dva metra nad sedanjim lesenim mostom. Zaradi tega bo tudi vsa cesta, ki je vodila z obeh strani na stari most, za dva metra penizka. Deloma jo bodo preložili, hkrati pa bodo na obeh straneh ob mostu nasuli za dva metra višji cestni nasip. Tako bo tudi cesta zavarovana pred povodnjami. Skupna dolžina ceste, ki se bo na obeh bregovih reke nato polagoma spuščala v višino stare ceste, bo znašala tri četrtil kilometra. Tudi zgraditev cestnega nasipa in ureditev obeh cestnih priključkov je že vračunana v proračunski vsoti.

Srečen potek tega gradbenega dela zavisi v veliki meri od legega vremena, saj bi sleherni povodenj v celoti zadržala graditev. Če bo letošnje poletje ugodno in jeseni ne bomo dobili pregodaj velikega deževja, je verjetno, da se bo podjetju posrečilo, da bo zgradilo temelje in stebre opornike. V tem primeru bo potem tudi ob višji vodi moglo nadaljevati z graditvijo mostu. Upajmo, da bo vreme naklonjeno, saj si tega novega mostu želi čimprej vsa ljubljanska okolica.

O topolih v ljubljanskih parkih

V dnevnikih so bile kritike, ali spadajo topoli (predvsem jaded — *Populus pyramidalis*) v naše parke ali ne. Namigavalo se je posebno, da ti topoli pod kostanje v Tivolskem parku nimajo lepe oblike.

Nočem se spuščati v presojo, katere vrste drevoja naj se zasajajo v parke. Pač pa je treba pojasniti, zakaj topoli, zasajeni pod starimi kostanji, slabo uspevajo. Odgovor je enostaven: Pogrešajo svetlobo!

Ako presadiš, oziroma preneseš zeleno rastlino z vrsta v temno klet, bo začela rumeneti in bo stasoma usahnila. Če v gozdih preraste kaka drevesca drugo rastlinje ali drevje in mu zapre dostop svetlobe, bo to zastrto rastlinje ali drevje zastajalo v rasti. Stasoma se bo posušilo. (Glej hirajoče in suhe smrečice, ki so bile pred nekaj leti posajene v Tivolskem gozdu pod strnjanim, starejšim drevjem! — Drug primer: Ko so stali še kostanji v »Zvezdi«, pod njimi zasejana trava ni uspevala; ostala je le na svetlejših prostorih.)

Svetloba je najvažnejši pogoj za uspevanje vsake rastline. Sonce je izvor one energije, one sile, ki sodeluje pri stvarjanju drevoja iz kemičnih sestavin, ki jih hrpa rastlina iz zemlje in iz zraka.

Kdo še ni opazoval, kako sili vejeve drevoja proti svetlobi? Na zasenčeni strani imajo drevesa slabo razvite veje, ali pa jih tod sploh nimajo. (Glej dreve ob robu gostega gozda: ob robu gozda segajo veje do tal, na notranji strani pa vej ni, razen pri vrhu dreves.)

Gozd zraku dajemo gostoto, ker ne želimo vej ob deblu. Saj nam gre za proizvodnjo malovejnatega lesa za tehnično porabo. — V parkih pa sadimo drevesa poredko, na prosto, da se jim vejeve čim bolj razvijajo in pravilneje razvijajo. — Topoli, zasajeni pod starimi kostanji, imajo slabo ali samo enostransko razvito vejeve; zato nimajo lepe, pravilne oblike! (Primerjaj nasadbo hrastov ob zidu na Cozjovi cesti! Ti hrasti na strani ob zidu nimajo vej, pač pa na drugih, svetlejših straneh.)

Kdor zasaja parke ali vrtove, mora izrabiti obsežni vpliv svetlobe na rast in razvoj rastlinja. Inž. A. Š.

Ni vsak za časnikarja

V sobo glavnega urednika nekega ameriškega dnevnika plane ves zasopih in presečen reporter za krajevne dogodke in pripoveduje v vsej naglici, da so uredništvu pravkar sporočili, da je bil morilec Johnson v zadnjem trenutku pomilošen, list ima pa že obirno poročilo o njegovi usmrtni in celo slike z morišča ter je sedaj že v tisku.

Glavni urednik ga samo pogleda in mu odvrne popolnoma mirno: »In kaj se razburjate? Ustavite stroj in dajte na prvo stran velik napis: »Morilec Johnson pomilošen! Obirno poročilo o usodi, ki ga je čakala, pa čitajte na tretji strani!«

Predpisi o zatemnitvi

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za potrebno, da se na novo uredi vsakodnevni začetek in konec zatemnitve, odreja:

- Čl. 1. Za dobo od 21. julija 1941-XIX do nove ureditve se morajo odredbe glede zatemnitve izvajati dnevno v času od 22. do 5. ure jutraj.
- Čl. 2. Kršitelji se bodo kaznovali po obstoječih predpisih.
- Čl. 3. Naredba zadobi veljavnost z dnem objave v Službenem listu.

Prošnje za svobodno potovanje

Tiskovni urad Vis. Komisarjata sporoča: Prošnje oseb, ki prebivajo v Ljubljanski pokrajini, da se jim dovoli svobodno potovanje, je treba poslati na Poveljstvo policije za javno varnost, pod čigar pristojnost dotične osebe spadajo. Prošilec mora priložiti legitimacijo s fotografijo, če pa je nimajo, pa morajo priložiti prošnji dve različni sliki, potrjeni od županstva. Tisti, ki bi se radi podali na zemlje, zasedene po nemških četah, morajo priložiti še dovoljenje, s katerim nemški konzul v Ljubljani izjavlja, da nima ničesar proti takšnemu potovanju.

Določilo glede obveznic ljubljanskih mestnih posojil in posojil drugih javnih ustanov

Visoki Komisarjat sporoča, da obveznice posojil mesta Ljubljane in letih 1927, 1928 in 1936 ter vrednotice kakršnekoli vrste, ki so jih izdale javne ustanove v Ljubljanski Pokrajini, niso podvržene deponiranju po čl. 5 kr. odloka z dne 2. junija 1941-XIX št. 492.

Kreditne ustanove ali uradi, ki so sprejeli ter vrednotnice v hrambo po določilu omenjenega odloka in po določilih v razglasu Visokega Komisarja z dne 18. junija, jih morajo vrniti imetnikom ali njihovim pooblaščencom, da bodo dolžniške ustanove lahko nadaljevale z izplačevanjem obresti in amortizacije.

Ustanove in uradi, pri katerih so take vrednotnice deponirane, naj takoj sporoče vrhovnemu nadzorniku državnega zaklada pri Visokem Komisarjatu seznam omenjenih vrednotnic z navedbo deponizatorja in skupne vrednosti.

Prošnje za podelitev gumijastih obročev za motorna vozila

Visoki Komisarjat za Ljubljansko Pokrajino je določil, da morajo imetniki avtomobilov, motornih trikolov in motociklov, ki jim je po veljavnih določilih dovoljena vožnja, in lastniki tovornih avtomobilov z manjšo nosilnostjo kakor dvajset centov, po nižje navedenih določilih prositi pri Visokem Komisarjatu, da se jim dodeli gumijasti obroči in zračnice za domnevno potrebo v prihodnjih treh mesecih. Po avtomobilu je treba razumeti zasebne avtomobile, ki smejo voziti s posebnim dovoljenjem, in pa avtomobile v javni službi na progah ali v kraju.

Tisti, ki prosijo za nakazilo ene ali več pnevmatik, morajo narediti prošnjo na obrazcu, kolikovanem s 3.80 lir (kolek za 10 dn). Obrazec dobe pri Avtomobilskem klubu v Ljubljani, Beethovnova 14. To prošnjo je treba predložiti spet Avtomobilskemu klubu, od koder pojde na Visoki Komisarjat. Ta bo po opravljenih potrebnih ugotovitvah dal za prošnjo nakazilo. Tisti, ki bodo dobili nakazilo, bodo obveščeni o korakih, ki so potrebni za dvig pnevmatik Opozarjamo, da se morajo prošnje držati meja neobhodne potrebe in da morajo priložiti ob dvižu nakazanih pnevmatik zaštonj oddati tiste, ki jih nameravajo zamenjati z novimi.

Prošnjo je treba vložiti do 10. avgusta za potrebe v mesecih avgust-oktober.

Sport

Juniorski miting SK Ilirije

Na letnem telovadšču v Tivoliju bo v soboto popoldne zopet lahkoatletski miting. Priredil ga SK Ilirija in bo obsegal v glavnem juniorske discipline in le nekaj seniorskih. Miting je razpisan za juniorje vseh treh skupin A, B in C in bo po atletiki zelo dobro zastopan. Vsi trije klubi Hermes, Ilirija in Planina so prijaviteli zanj svoje mlade moči, zato bomo na tem tekmovanju videli, kakšen naraščaj imajo naši klubi. Vsi klubi si namreč marljivo vzgajajo mlad naraščaj, ker vsak dobro ve, da bo le tako mogel trajno nekaj pomeniti. V Ljubljani se je posebno v zadnjem času zanimanje za ta lep sport med mladino močno dvignilo in mnogi obiskujejo pri posameznih klubih redne treninge. To je vsekakor zelo razveseljujoča ugotovitev, saj je samo iz mladih moči vzgojiti dobre atlete, ki bodo po dolgem in požrtvovalnem pripravljanju zmogli dosežati vrhunske rezultate.

Zaradi zanimivosti si oglejmo še nekaj juniorskih rezultatov drugod. Pred kratkim je bilo v Münchenu prvenstvo juniorjev. Dosegali so naslednje rezultate:

100 m: Hertlein 11.6; Weinkötze 11.7;
100 m zapreke: Les 15.9; Wittman 16.8;
1500 m: Drewes 4'26.4; Meder 4'26.6;
trskov: Les 6.25 m; Schmid 6.17 m;
trskov: Les 12.41 m; Schmid 12.38 m;
skok v višino: Feicht 105 cm; Buckart 165 cm;
skok s palico: Landthaler 3.20 m; Reinhardt 3.20 m;
met krogle: Rudnicki 13.10 m; Rieder 12.47 m;
met diska: Fritz 36.35 m; Scharner 35.47 m;
met kopa: Trakoski 49.15 m; Feicht 47.20 m;
4 × 100 štafeta: I. 46.4; II. 47.0.

Ali ste sposobni za reševalca?

Če ste dovolj pogumni in duhaprisotni ter dobro obvladate plavanje, ste sposobni, da rešujete iz mokrega elementa. Seveda morate prej izpopolniti svoje znanje v reševalnem plavanju in metodi umetnega dihanja. Sele tedaj imate pravico in tudi dolžnost, da zastavite svoje življenje iz ljubnezi do bližnjega. Priliko, da se naučite reševanja iz vode vam nudi Ljubljanska pavalna šola s svojimi reševalnimi tečaji, ki si je zadala nalogo, razširiti znanje v reševalnem plavanju med najširše plasti naroda in s tem pobiti strahotno visoko številko, ki jo vsako leto beleži mokra smrt v naših vodah v svojo korist. Vsak plavač mora obvladati reševalno plavanje, da s tem varuje koristi naroda. Voda ne pozna obzirov in celo najboljši plavač lahko zabrede v nevarnost tako, da potrebuje pomoči bližnjega. Zato: učite se reševanja!

Reševalni tečaj

Ljubljanska pavalna šola na kopališču SK Ilirije razpisuje tečaj v reševalnem plavanju za

Vzroki in posledice

Po prvi svetovni vojni je svet zidal gradove v oblake. Nato so bili vsi razočarani, ker je bila resničnost tako malo podobna lepim sanjam iz vseh let po vojnem času. Materialna nadprodukcija je v nekaterih deželah bolj in bolj rahljala stavbo svetovnega reda in je povzročala tako bedo in lakoto, kakršnih si svet prej ni mogel misliti. V drugih državah pa so morali odvisne pridelke in izdelke uničiti. Tekmovanje med posameznimi državami se je tako stopnjevalo, da se je že zdavnaj prej pokazala krvava zarja nove vojne na obzorju, saj je bila bolj po tako težko pridobljenem miru nastopila gospodarska vojna.

Do raznovrstnih ugodnosti je imel vsakdo pristop. Tako utegne mojster kot tudi njegov pomočnik s postelje poslušati po radiju koncerte, opere, predavanja itd. iz vseh krajev sveta. V kinu so vidni vsi igralci, in odkar je tu govoreči film, tudi vsi peveci. Avtomobili in motorna kola se zdavnaj niso bila več kaka posebna privilegija izbranih izvoljenec. Semkaj so spadale tudi počitnice vseh slojev pri morju, na hrihribih in smučanju pozimi. Vedno bolj pogoste počitnice so povzročale kar preseljevanja narodov. Tudi razkošje in eleganca v oblekah nista bili samo za posamezne sloje, in moda je zmoglavno dvigala svoje žezlo nad vsemi. Ali pa so bili zato ljudje bolj srečni? Ali sta bili izginili nevoščljivost in ljubosumnost med različnimi družabnimi sloji? Ali so bile utihnile uporniške pesmi tako zvanih »zavržencev tega sveta? Ali so bili ljudje zadovoljni s svojo usodo in je bilo videti kaj več veselih in zadovoljnih obrazov? Ali je bil izginil proletarijat iz človeštva, ki ga je hotela znanost poboljšati in pomiriti? Če smo pogledali malo globlje, smo se morali vprašati, ali je kak človek zaradi materialnih dobrin našel boljše, lažje pogoje za življenje? Ali so bile družine, ki so potrebovale kino in radio, da so si preganjale dolgočas, lepo slojne in srečne? Vedno večje število ločenih zakonov je govorilo baš obratno! Ali so bili kmetje v svojih, z modernim pohištvom opremljenih hišah, bolj srečni in so bolj zvesto služili zemlji svojih očetov? Ali so ostajali pri svojih preprostitih, podeželskih nedeljskih zabavah ali pa jih ni vlekle v mesta, v škodo poljedelstva, ki so ga tako radi zamenjali z mestnim revežem, z zatočnimi tvornicami in s stanovanjskimi kasarnami? Treba je bilo le, da si se po svojem najokžem krogu ozri okoli, pa si moral priznati, da je materialno ugodje šlo daleč mimo sreče posameznikov, družin in družb in ni prineslo s seboj tudi ne miru, ne varnosti in ne pokoja. Odkrito moramo reči, da se sree in duša nista prav nič umirili, pa najsi je bilo še toliko ugodnosti na razpolago. Kakor je resnično, da človek ne živi le od kruha, ampak tudi od besede božje, tako je tudi res, da ga vse snovne dobrine ne morejo osrečiti. In če je res, da je duh tisti, ki oživlja snov, potem nas more odrešiti tudi samo duh, ki je od Boga. Vsega, karkoli človeka zadene — in zadene ga mnogotere trnjeve bodice, ne more poplakniti s kozarcem materialnega ugodja, pač pa že s kapljico neomajnega zaupanja v Boga. Ne pozabimo: Bog je še zmeraj strašno živ!

Mišek POŠTNI PILOT

»V redu,« je odvrnil Mišek. »A to se zgodi, ko jaz sam nič ne vem za to.«

Cez nekaj časa nato je Mišek šel pogledat, kaj Suhec onegavi nekaj okoli njegovega letala.

»Ej, prijatelj, kaj pa daješ noter v moje letalo?«

»Oborožujem ga s strojnico.«

Tisto noč je Mišek ves čas prebiral knjige o strojnici in je bil jutraj nared, da opravi vožnjo s strojnico in s streljanjem.

»Tole je plošča, kamor boš moral zadevati,« mu je rekel instruktor. »Vzemi si jo za cilj in streljaj vanjo.«

Mišek je začel ko nor streljati vanjo in je ploščo kmalu vso preluknjal. Suhec je prišel pogledat, ali je sploh kaj zadel.

»Lej ga zlomka!« je vzkliknil ves osupel. »Saj sem zmeraj dejal, da bo ta fant postal najboljši poštni pilot!«

Droblne novice

Koledar

Petek, 25. julija: Jakob, apostol; Krištof, mučenec; Valentina, devica; Pavel, mučenec.
Sobota, 26. julija: Mati usmiljenja; Ana, Marijina mati.

Novi grobovi

† Antonija Albrecht. Umrila je v Hotedrški gospi Antonija Albrecht. Blago mater, za katero joku njena družina, bodo pokopali v petek ob 10 dopoldne v Hotedrški. Naj počiva v miru!

— Pisma v inozemstvo. Po odredbi generalne direktije pošte in brzojava v Rimu smejo sprejemati pošte odslej za Ameriko, Iran, Afganistan in Daljni Vzhod samo pisma in dopisnice, navadne in priporočene. Priporočene pošiljke se sprejemajo na odgovornost pošiljatelja.

— Pred novimi gospodarskimi ukrepi na Gorenjskem. Za Gorenjsko bo v kratkem izdana gospodarska uredba o pospeševanju svinjereje. Pospeševali jo bodo s tem, da bodo kmetje lahko pod ugodnimi pogoji dobili plemenske merjase in svinjce. Po novih odredbah se bo na Gorenjskem v bodoče smela gojiti tudi samo noriška pasma konj, vse druge pasme bodo morale izginiti. Ta mesec pregledujejo na Gorenjskem plemenske kobile. V prvih dneh meseca septembra bo prvo ocenjevanje plemenskih bikov, nakar jih bodo lahko kmetje nabavljali pod istimi pogoji, kakor na Koroškem. V ta namen bodo v Kranju odprli posebno sejne za biko.

— Izšel je nov žepni italijansko slovenski slovar. Sestavil dr. Janko Tavzes, obsega 250 strani, 15.000 besed. Cena 16 lir.

— Pri trganju planik na Storižu je strmoglavil v prepad Friderik Virnsberger. Hudo poškodovanega so prepeljali v beljsko bolnišnico.

— Hrvatska ima okoli 7 milijonov prebivalcev. Tako sodijo na Hrvatskem na podlagi števila izdanih legitimacij za nabavo raznih živil.

— Jugoslavija — delo masonerije. Pod tem naslovom je objavil v nedeljski številki »Hrvatskega Naroda« šef Hrvatske poročevalske službe (His) Ivo Bogdan daljši članek, v katerem pojasnjuje in dokazuje delovanje bivše jugoslovanske masonerije in zastopstvo masonov in njihov vpliv na sestavo in delovanje poedinih bivših jugoslovanskih vlad.

— Prejšnji teden so vpostavili značni promet med Zagrebom in Sarajevom.

— V bližini postaje Vrapče je prejšnji teden uničil požar okoli 30 vagonov sena.

— Hrvatska država je prevzela veliko poselstvo »Brezje« v občini Sv. Nedelja pri Samoboru za potrebe »Plive«, zavoda za izdelovanje zdravih.

— Na zadnjem ustanovnem obnem zboru Hrvatskega novinarskega društva je bil za častnega predsednika Hrv. nov. društva izvoljen doglavnik, prosvetni minister dr. Budak, za častne člane pa nestor hrvatskih časnikarjev Martin Lovrenčević in Zvonimir Vukelić eden od ustanoviteljev starega Hrv. nov. društva. Po izvolitvi ravnatelja in glavnega urednika »Hrvatskega Naroda« za predsednika nove stanovske organizacije hrvatskih časnikarjev Matije Kovačiča, je bil izvoljen tudi poseben odbor za sestavo adrese, ki jo bodo hrvatski časnikarji izročili poglavniku in skupni advokatu.

— Pogajanja hrvatske delegacije za ureditev blagovnega prometa s sosednimi in drugimi državami. V Zemunu so v teku pogajanja hrvatske in srbske delegacije za ureditev blagovnega in plačilnega prometa med Hrvatsko in Srbijo. Slična pogajanja za ureditev teh vprašanj s civilnim komisarjem za Spodnje Štajersko, Gorenjsko in Koroško so v Zagrebu že končana. Prihodnje dni pa potuje hrvatska delegacija v Bratislavo na pogajanja s slovaško vlado.

— Hrvatski časnikarji, ki so bili na obisku v Slovaški, so se vrnilo domov. Med drugim so bili sprejeti v Bratislavi pri predsedniku vlade dr. Tuki in pri vseh ostalih sedanjih vodilnih slovaških političnih in drugih činiteljih. Obiskali so tudi sedanje vzhodno bojišče, kjer jih je sprejel vrhovni poveljnik slovaške vojske, vojni minister general Čatloš. Vence so pa položili na grob pokojnega voditelja slovaškega naroda Hlinke in slovaškega generala Štefanika.

— Vse osebe pravosodne stroke na Hrvatskem stavljeni na razpoložanje. Objavljena je zakonska odredba za čas do 1. novembra t. l. Do tega časa je mogoče osebe pravosodne stroke imenovati, premeščati, napredovati, predstavljati v druge stroke in službe, postavljati na nižje položaje ali skupine, upokojevati v istem ali pa nižjem položaju ali v isti kakor tudi v nižji skupini, odpustiti ali pa vračati upokojevence v službo in to ne oziraje se na vse dosedanje zakonske predpise.

Ljubljana

1. Za baletni večer Irene in Maksa Kirbosa, ki bo v soboto, 26. t. m. v Opernem gledališču, vlada med občinstvom splošno zanimanje. Zanimiv klasičen, karakteren in plastičen spored, je jasen dokaz, da bo večer na visokem umetniškem nivoju. Prošli nastop mladih umetnikov je docela napolnil gledališče, zato opozarjamo občinstvo, da si pravčasno preskrbi vstopnice, ki so v predprodaji pri gledališčni blagajni v Operi. Ves večer bo spremljal na klavirju dirigent ljubljanske opere g. dr. Danilo Švara.

1. Dva promena koncerta priredi Delavsko glasbeno društvo »Zarja«, in sicer prvega že v četrtek ob 19 uri pred Gasilskim domom v Sp. Šiški pod vodstvom kapelnika Ivana Grudna z naslednjim programom: 1. Triumfalna koračnica iz Verdijeve Aida; 2. E. Trojani: Jubilarni zvoki, predigra; 3. dr. Čerin: Valček Vera; 4. Verdi: Oberto conte die S. Bonifazio, predigra; 5. V. Giorgi: Zlate sanje; 6. Condianni: Granada, koračnica. Isti spored bo pa ta godba izvajala v soboto, 26. t. m. ob 19. uri v Zvezdi.

1. Občni zbor pevskega društva Ljubljanski Zvon bo v ponedeljek 28. t. m. ob 20 v pevski sobi v šoli na Vrtači. Vabi odbor.

1. Palača Visokega Komisariata bo dobila lično zunanost. Palača Visokega Komisariata je dobila ob vsem traktu v Erjavčevi ulici zidarske odre, ki segajo do strehe. Prav tako so začeli postavljati oder tudi ob glavnem traktu na križišču Erjavčeve in Bleiweisove ceste. Medtem, ko so na traktu ob Erjavčevi ulici delavci očistili zid, odbili razpokani omet in ga začeli popravljati, so na vogal ob Bleiweisovi cesti preizkusili nekaj barv, s katerimi naj bi bila palača pobarvana. Zidovi palače bodo dobili okusno svetlosto barvo, okenski okvirji in napuši pa bodo belkastorumeni. Barva se bo

prav lično prilagala živahni zunanosti reprezentativne stavbe.

1. Stanovanjski blok Pokojninskega zavoda bo kmalu dograjen. Obrtniška dela na stanovanjskem bloku Pokojninskega zavoda ob Nunki in Muzejski ulici lepo napredujejo. Na zunanost tega ni opaziti, ker stavbo še zakrivajo leseni odri. Blok namreč ometavajo in bodo to delo v kratkem končali. Na dvoriščni strani je zunanost bloka že ometana, še bolj pa so napredovala obrtniška dela v notranjosti. Okna in vrata so že vsa urejena in preplekana, prav tako prav sedaj pleskarji slikajo stene, pečarji pa postavljajo štedilnike. Stopnišča, ki so iz umetnega kamna, brusijo in kmalu bodo vsa ta dela zaključena. Ko bo urejena še Muzejska ulica, v kateri prav sedaj kopljajo jarek za kanalizacijo in ko bodo padli odri okrog bloka, bo kar nenaadoma vsa stavba dobila mnogo prijetnejšo zunanost ter sama dokazovala, da ji manjka do končne ureditve prav malo. Ves blok bo dokončan do jeseni, nakar bo mogel sprejeti veliko število stanovalcev. Zanimanje za stanovanja v novem bloku je izredno veliko in so že skoraj vsa stanovanja bila že v naprej oddana.

1. Brv čez Gruberjev prekop asfaltirajo. Te dni so začeli na novi brvi, ki je bila zgrajena čez Gruberjev prekop v podaljšku Strelške ulice, urejati hodnik. Betonsko podlogo hodnika so začeli oblagati z asfaltom in bo to delo danes opravljeno. Istočasno so začeli s pripravi za zgraditev priključka brvi na Hradečkovo cesto. Delavci sedaj že zaključujejo smer pota, ki bo vezal brv s cesto. Še največ dela bo dala smiselna ureditev prehoda čez železniški tir dolenske proge, do katere vodijo od brve lične betonske stopnice. Kakor hitro bo brv asfaltirana, bodo začeli postavljati tudi ograjo. Med tem časom bo urejena tudi pot do Hradečkove ceste, nakar bo lahko most izročen prometu. Popolnoma so že odstranili zadnje lesene stebre, ki so bili zabiti v dno Ljubljanice in nosili leseni opaž, na katerem so zgradili železobetonski lok brvi.

1. Napoleonov trg posipajo. Dela za ureditev Vegove ulice, te prave aleje spomenikov kulturnim močim, gredo sedaj h koncu. Včeraj so posipali z gramozom zadnji del Vegove ulice, katranizirali in posuli s peskom ter vse skupaj potlačili s parnim valjarjem. Cesta bo sedaj v celoti izgledala kakor asfaltirana. Pričeli pa so že dela za tlakovanje Napoleonovega trga okoli Hirskega spomenika, ki ga bodo prav tako uredili kakor pozneje tudi trg pred Križansko cerkvijo. Ljubljancem se sedaj prav radi zbirajo v tej okolici ter z zanimanjem motre način, kako delavci razpirajo katranov prah po gramozu. To dela poseben delavec z napravo, podobno nekaki škropilki. Črni oblaki se takoj vlegajo na cestnice in ne povzročajo mimoidočim nikakršnih neprijetnosti. Seveda je možno tako delo samo ob mirnem, brezvetrjem in sončnem vremenu, kakršno je bilo včeraj.

1. Regulacija Ceste na Rožnik brez zadržkov napreduje ter imajo pri teh delih ves čas zaslužek nezaposleni. Največja prometna ovira bo odstranjena šele sedaj in cesta razširjena na 12 m, kakor ves drugi regulirani del ceste, ker je mestni občini sedaj vendar uspelo kupiti za razširjenje ceste potrebni svet vzdolž Breznikovega posestva. Tu bo dosedanje živo mejo zamenjala lična betonska ograja, ki bo za 2 m odmaknjena od sedanje. Tudi sedanji klanec bo sedaj lahko precej nižji. S tem v zvezi bo preurejena tudi gozdna pot nad Breznikovim posestvom. Kar se tiče nove poti nad mestno drevnino, bo v najkrajšem času že odprta, ko bodo pobočja obložena z rušo.

1. Nastop pasjih dni. Lani so bili dnevi od sv. Jakoba do sv. Jerneja primerno topli in tudi nekoliko mokri. Kakšno bo vreme letos v dobi pasjih dni, je prav težko napovedovati, tudi ko bi bil vremenarski učenjak oborožen z vsemi instrumenti in najvišjo matematično učenostjo. Nastop te dobe nam naznačuje, da bodo še prav lepi in topli dnevi. V četrtek se je že jutranja toplota dvignila za nekaj stopinj napram prejšnji jutranji, zelo nizki toploti. V četrtek jutraj je bila najnižja jutranja toplota +15,5° C, ko smo pred dnevi javili, da je bila dosežena zelo nizka +11° C. V sredo je bila zaznamovana najvišja dnevna toplota +26° C. Stanje barometra je neizpremenjeno. Barometrska krivulja ne kaže nikakih hujših padcev in dvigov zračnega pritiska. V četrtek jutraj je nad barjanskimi travniki valovila lepa in prozorna meglica in to prav nizko. Podnevi je bilo toplo. Visoko so se dvigali sivi oblaki. Ti dnevi so zelo ugodni za žetev pšenice, ki je letos na Barju in sploh v ljubljanski okolici dobro obrodila.

1. Razprave zaradi prestopkov po uredbi o cenah. V dvorani št. 79 okrožnega sodišča je v četrtek, 24. t. m. sodil kazenski sodnik — poedinec — mnoge obtožence, ki jih je državno toilstvo obtožilo prestopka po členu 7. uredbi o cenah z dne 15. maja 1941. Obtoženi so bili, da so razne živilske potrebščine prodajali po pretiranih cenah in prekoračili cene, določene ob oblasti. Nekatere razprave so bile prelozene, v drugih primerih pa je sodnik izrekel ali oprostilno sodbo ali pa je določil primerno kazni. Vsi obtoženci so bistveno priznavali krivdo in navajali prav za sedanjim čas značilne razbremenilne okoliščine. Obtoženci, ki so bili obsojeni na zaporne in denarne kazni, so bili ali pogojno ali pa nepogojno obsojeni. Neka trgovka A. H. je 27. maja letos prodajala v svoji trgovini čajno maslo po 70 din kg, ko je bila oblastveno določena cena 60 din za kg. Izgovarjala se je, da takrat, ko je prišel v trgovino kontrolni organ, sploh ni imela čajnega masla na prodaj. Izjavila je organu le, da ne bo mogla masla prodajati po 60 din kg, ko ga mora sama kupiti po tej ceni. Bila je po izvedenem dokaznem postopanju obsojena na 7 dni zapore in 45.60 Lit denarne kazni. Nepogojno. Nepogojno na 8 dni zapore in 68.40 Lit denarne kazni je bil dalje obsojen mesar P. M. Ta je 24. maja prodal ¼ kg telečjega mesa za 12 din, ko je bila telečjemu mesu takrat določena najvišja cena 22 din kg. Neka mlada lastnica mlekarne L. Z. je prodajala po višjih cenah maslo in sir. Maslo po 80 din kg, sir po 60 din kg. Izgovarjala se je, da je po tej ceni kupila sir in maslo od dobavitelja in da je hotela ustreči svojim strankam. Sodba: 7 dni zapore in 60 Lit denarne kazni ali 1 dan zapore, toda pogojno za 1 leto. Na 7 dni zapore in 120 din denarne kazni, toda pogojno za 2 leti, je bila dalje obsojena zaradi prestopka po gori navedenem členu uredbi o cenah Kristina K. Ta je v času od 26. do 31. maja t. l. prodajala v svoji trgovini

krušni zdrob po 6 din kg, ko je bila cena od oblasti maksimirana na 5,50 din. Sodil je s. o. s. g. Zorko, državni toilstvo je bil g. Branko Goslar.

Gledališče

Opera. Začetek ob 20. Sobota, 26. julija: Baletni večer Irene in Maksa Kirbosa. Izven.

Radio Ljubljana

Petek, 25. julija: 7.30 poročila v slovenščini — 7.45 operetna glasba. Med odmorom ob 8 napoved časa iz Rima — 8.15 poročila — 12.30 poročila v slovenščini — 12.45 slovenska glasba — 13. napoved časa, poročila — 13.15 uradno vojno poročilo — 13.17 orkester pod vodstvom mojstra Angelinija — 14. poročila — 14.15 radijski orkester pod vodstvom Draga M. Šijanica: lahka glasba — 14.45 poročila v slovenščini — 17.15 koncert pianista Zita Cucchielli Lana — 17.40 koncert tenorista Walterja Pacifica Brunellija — 19. tečaj italijanščine pod vodstvom prof. dr. Stanka Lebna — 19.30 poročila v slovenščini — 19.45 simfonična glasba — 20. napoved časa, poročila — 20.30 pogovor v slovenščini — 20.30 intermezzi italijanskih skladateljev 18. stoletja, orkester pod vodstvom mojstra Simonetta — 22.55 slovenski vokalni kvintet in kmečki trio — 21.25 filmska glasba — 21.50 koncert violiniista Karla Rupla — 22.20 pisana glasba — 22.45 poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočne službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjiti trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10 in mr. Bohinec, Rimska cesta 81.

Poizvedovanja

Ufenci mestnega zavetišča v Zg. Šiški so našli nalivno pero v Mestnem gozdiču ob Večni poti (Werishofen) z imenom Slavko Troha. Imenovani naj se zgasi v zgornji navedenem zavetišču.

Preslica na Ljubljanskem barju

Prav letos, ko imamo tako rekoč že do skrajne možnosti izsušeno Ljubljansko barje, vidimo šele, kako ograža to ravnino, ki bi bila sicer tako plodna, rastlina preslice. Daleč naokoli ni okoliša, kjer bi bilo toliko preslice, kakor jo je na Barju. Ta brezevna rastlina je zajedalka ter se najraje vgnezditi tam, kjer odmirajo stare rastline, ker sama namreč ni dovolj krepka, da bi črpala potrebno življenjsko snov iz zemlje, temveč le iz gnjilosti ostankov. Zato se najraje naseli tam, kjer so bila nekdanja močvirja, zlasti ji ugaja šotna podlaga. Dokler je bilo Barje še pod vodo ali vsaj delno zamokčirjeno, so krepkeje vodne rastline ovirale v razvoju preslice. Sedaj, ko odmirajo močvirske rastline, nove, vaje suhe zemlje, pa še niso krepko zaraščene, ima preslica pravo pot v razvoj. Najhuše je, da prav za prav proti preslici do sedaj še ni uspešnega sredstva. Od leta do leta je preslice na Ljubljanskem barju več ter čimdalje bolj ograža plodnost zemlje. Kakovost sena pada prav zaradi preslice, prav tako se ne more ugodno razvijati žito, ne druge poljedelske kulture. Letos je mnogo več Barja obdelanega, kakor prejšnja leta, toda med tem, ko so pridne plevce oplele vse zasede krompirja in fižola vsakršnega nadležnega plevela, nikakor ne morejo uničiti preslice, ki neprestano poganja in sicer največ med razori ter tam jemlje moč zemlji za bolj koristne plodove. Edini preizkušeni način boja proti preslici, ki pomaga vsaj omejiti ta nadležni plevel, je globoko oranje ter večkratno branje, tako nivo, kakor travnikov. Globoko oranje in branje na Barju ne bi bilo potrebno za še večjo razrahanje zemlje, ker je zemlja tam dovolj voljna, temveč, da se potrgajo in presečejo dolge in žilave korenine preslice, ki se največ širi z njimi. Drugi način, ki se ga bolj napredni barjanski kmetje tudi poslužujejo pa je, da zemljo potresajo z apnom ali s cestnim prahom. Barjanski zemlji ne manjka toliko prvine kalija, sicer tako koristnega za vse rastline, temveč mnogo bolj kalcija, to je apna. Ta prvina pa nikakor ni po volji preslici. Še manj pa drugi škodljivki barjanskih travnikov: kislici. Na jesen, ko se prične na Barju zopet oranje, bodo pametni gospodarji morali računati s tem, kako odstraniti z Barja ti dve škodljivki.

Iz Gorenjske

Učni tečaj za otroške vrtnarice na Bledu. Pred kratkim so na Bledu odprli tečaj za otroške vrtnarice za novo priključeno pokrajino. Tečaj bo trajal štiri mesece, nakar bodo otroške vrtnarice delovale na Koroškem pod vodstvom preizkušene strokovnjakinje. V tečaj so sprejeli 35 deklet, katerim se bo pridružilo še 10 Nemk iz zasedenega ozemlja. Učni načrt obsega nacionalnosocialistično svetovno naziranje, poklicno znanstvo, mladinsko pomoč in oskrbo, zdravstvo, nemški jezik, nemške navade, domoznanstvo, ročna dela, telesne vaje, petje, vrtnarstvo in cvetličarstvo. Po končanem izpitu bodo gojenke dobile izpričevala, da so usposobljene za izvrševanje svojega poklica na Južnem Koroškem. Če bodo absolventke tega tečaja pozneje še končale enoletni tečaj, bodo lahko polagale državni izpit.

Prihod nemškega učiteljstva na Gorenjsko. Dne 13. t. m. je prispelo na Jesenice preko Trbiža s posebnim vlakom 415 koroških in solnograških učiteljev in učiteljic, ki vodijo sedaj nemške učne tečaje na Gorenjskem. Na jeseniškem kolodvoru jih je pozdravil šolski načelnik Daska. Šolski pooblaščenec Planteu je nato govoril o zgodovinskem razvoju nemstva na Spodnjem Štajerskem, pooblaščenec Wüster in Planch pa sta dala podrobna navodila za uspešno delovanje ter sta novoprispele učitelje opozorila na učne knjige, ki so jih izdali tovariši Miklitsch, Lukas, Prasech, Ockstöt in Wüster. Načelnik civilne uprave Kutscher je izrekel vzgojiteljem svojo zahvalo, da so se rade volje odločili žrtvovati velik del počitnic v vrhu izvrševanja svoje dolžnosti. »Führer mi je naročil — je nadalje izvajal civ. komisar — naj iz tega ozemlja naredim zopet nemško deželo, ki je bila nekoč nemška in so jo oropali nemškega jezika duhovniki, šola in slovenska narodna društva. V Mežicanih in Gorenjcih, ki so nemške krvi, moramo vzbuditi ponos na to svoje nemško pokolenje. Vodila misel vsega našega delovanja mora biti Nemčija. Vse, kar tej misli nasprotuje in se ji zoperstavlja, bomo z železno doslednostjo strli. Iz prihoda učiteljstva naj prebivalstvo razvidi, da je zdaj konec lepših sanj o slovenski avtonomiji v koroškem prostoru. Tu se bo uveljavila moč krvi v tem smislu, da bo dežela zopet nemška.«

V popoldanskih urah so se učitelji in učiteljice odpravili v odkazane jim kraje in sicer jih je odšlo v kransko okrožje 88, v škofjo Loko 87, v Radovljico 76, v Kamnik oziroma Litijo pa 130. Tečaji trajajo tri tedne. Prihodni mesec, 3. avgusta, pride druga skupina učiteljev na vrsto in bo ravno tako poučevala skozi tri tedne.

S prvim avgustom pridejo v promet pakne znamke s Führerjevo sliko. Dosedanje nemške znamke so nosile sliko prejšnjega državnega glavarja, maršala Hindenburga.

Iz Spodnje Štajerske

Nemški prometni minister v Mariboru. Pri vrnitvi s potovanja po Južni Koroški se je v torek ustavil v Mariboru nemški prometni minister dr. Dorpmüller. Na postaji ga je sprejel in pozdravil šef civilne uprave dr. Überreither, s katerim je imel nato minister daljši posvet o vseh prometnih vprašanjih, ki se tičejo spodnje štajerske. V njegovem spremstvu si je ogledal tudi velike železniške delavnice v Studencih.

Vojška izobrazba. Članstvo mariborskega mestnega okrožja štaj. dom. zveze je imelo prejšnjo nedeljo prve vojaške vaje.

Celjska posadka nemške vojske je priredila v dvorani »Nemškega doma« prvi družabni večer, na katerega je bilo povabljen tudi civilno prebivalstvo. Med sporedom je govoril tudi major Deinhart o velikem pomenu takih večerov zaradi vpostavitve tesnejše povezanosti civilnega prebivalstva z vojsko.

Dekleta prostovoljne službe za spravljanje letošnje žetve so dopotovala tudi v Slovenske gorice.

Mladinska obvezna delovna služba tudi v Vzhodni Marki. Z odredbo z dne 18. junija so zakonodajci, ki se nanaša na Hitlerjevo mladino, raztegnili tudi na vse pokrajine Vzhodne Marke. Za vsa mladino od 10. do 18. leta, ki je vključena v Hitlerjevo mladino, velja od sedaj tudi mladinska obvezna delovna služba.

Iz Belgrada

Zivljenje v zmanjšani Srbiji. Belgrajska »Donauzeitung« objavlja pod naslovom »Nova pot Srbije« razgovor svojega urednika s komisarjem za notranje zadeve Ačimovičem, ki je, kakor znano, obenem tudi predsednik sveta komisarjev. V razgovoru z njim, se je urednik »Donauzeitung« zanimal predvsem za vsa važna upravna vprašanja, v kolikor seveda spadajo v pristojnost sveta komisarjev. Komisar Ačimovič je v svojem odgovoru na razna postavljena vprašanja izhajal iz znanega položaja, v katerem živi sedanja Srbija. Med drugim je tudi dejal, da sedanja Srbija zavzema približno eno četrtino bivše Jugoslavije in se zato mora vse v njej prilagoditi zmanjšanemu obsegu zemlje in posledično izgubljeni vojni. Srbija mora po izjavi Ačimovičevih stopiti na čisto novo pot, če se hoče rešiti. Javno in gospodarsko življenje se mora namesto dosedanje samovolje voditi s strogimi ukrepi in po velikem skupnem načrtu. V Srbiji je dvakrat toliko uradništva, kakor ga potrebuje. Zato so odpustili iz državne službe vsi uradniki, ki so stari že nad 60 let in izpod 30 let. Materialni odnosi uradništva se sedaj urejajo na temelju minimuma, ki je potreben za življenje. Zaslužek na več mestih je izključen. Prav tako so ustavljene pokojnine vsem ministrom, ki imajo privatno premoženje in dohodke. Kot najvažnejše vprašanje je pa Ačimovič navajal vseljavanje, t. j. vprašanje beguncev. Po njegovi izjavi se bo več stotisoč Srbov iz drugih krajev vrnilo domov. Nad 90.000 tisoč jih je že prekoračilo mejo in to vseh slojev. Med njimi je največ kmetov, ki jih pošiljajo na vasi, da tam delajo in se preživljajo. Toda vsem ni mogoče takoj urediti in zavarovati bodočnosti. Na razpolago ni ne hiš, ne eredecev. Zato je komisarska vlada tudi zaprosila Narodno banko za posojilo ene milijarde dinarjev, s katerimi misli začeti z večjimi javnimi deli in tako zaposliti priseljence. Razen tega se organizira delovna služba, ki bo trajala devet mesecev za mladeniče od 20. do 22. leta. Ta služba se organizira po nemškem vzorcu.

Zopet v drugem članku pa »Donauzeitung« piše o balkanskem prostoru in pravi, da je ta prostor za vedno prenehal biti poprišče borb in spletke vesil, ki so tuje temu prostoru. Balkan je sedaj v rokah dveh sil, ki nikdar nista zahtevali od balkanskih narodov, da bi zanje prelivili kri. Nemčija in Italija nista veleli, ki bi bili tuji balkanskemu prostoru. Edino preko teh dveh sil se lahko Balkan priključi novi Evropi, ki se ne bo smela več deliti na siromašne in bogate narode, na mlade in stare narode, na zmagovalce in premagance, temveč Evropi, ki hoče samo edinstvo in mir.

Nove postavice. Za profesorje v Srbiji so postavljeni: Modrijan Danilo v Cupriji, Vučinov v Veliki Kikindi, ravnatelj Marinček in prof. Fink pa na trgovski šoli. V kabinetu komisarijata za prehrano je nastavljen časnikar Rado Pečnik.

V Cupriji je moralo 24 slovenskih dijakov polagati razredni izpit. Na izpitu je padlo 15 dijakov, ki bodo morali v jeseni delati popravne izpite. Padli so večinoma iz narodne zgodovine in srbsčine.

Novih 16 komunistov ustreljenih v Belgradu. »Novo Vreme« z dne 18. t. m. objavlja na prvi strani naslednje uradno poročilo: »Kljub opominu, ki je bil izdan šele pred dvema dneva in dosedanjim strogim protikuškom, so ponovi neodgovorni protikomunistično-židovski protinacionalni elementi skušali izvršiti sabotažna dejanja na javnih napravah na področju mesta Belgrada. Zato je bilo danes ustreljenih 16 uglednih komunistov in židov. V slučaju ponovitve takih dejanj, se bodo izvajali isti protikuški.«

Le telefonate di Churchill

Il segretario: »C'è Stalin di Mosca, che chiede aiuto...«

Churchill: »Un momento: sto parlando con Roosevelt per chiedergli aiuto per me.«

Churchillovi telefonski pogovori

Tajnik: »Stalin iz Moskve govori in prosi za pomoč...«

Churchill: »Trenotki! Pravkar govorim z Rooseveltom in ga prosim, da meni pomaga.«

KULTURNI OBZORNIK

Italijanska antologija ukrajinskih pisateljev

Znana italijanska založba »Biblioteca Vallecchi« je izdala okusno zbirko ukrajinskih pripovednikov. Knjiga ima priročno obliko in obsega 350 strani.

Antologijo je priredil in ji napisal uvod znani italijanski slavist Luigi Salvini, ki je znan tudi Slovencem Luigi Salvini zna mimo drugih slovanskih jezikov tudi ukrajinsko in pozna ukrajinsko književnost, kar najbolje priča pričujoča zbirka. Naslov originala se zove: *Le quattro scabole* s podnaslovom: »Antologia di narratori Ucrainici«. Naslov »Le quattro scabole« je vzeti iz istoimenskega romana Jurija Janovskega in pomeni: štiri sablje. Odlomke tega romana je prevedel sam Luigi Salvini in so odtisnjeni na prvem mestu poleg uvoda. Antologija vsebuje dela najboljših modernih in sodobnih ukrajinskih pisateljev; 12 jih je v knjigi. O vsakem pisatelju so navedeni tudi življenjski podatki, njegova glavna dela in pa še značilnosti o dotičnem pisatelju.

Zanimivo je, da mnogo od teh ukrajinskih pisateljev živi in deluje v Ukrajini, ki je pod sovjetsko Rusijo, vendar so njihova dela prežeta z narodnostnim duhom in prikritim hrepenenjem po ukrajinski državi samostojnosti.

Na prvem mestu je Jurij Janovski, ki je bil rojen 1902 in je študiral v Kijevu. Znan je tudi kot pesnik. Sodeloval je pri več sovjetskih časopisih. V tej zbirki so ponatisnjeni odlomki iz romana »Štiri sablje«, ki jih je prevedel Luigi Salvini in »Dvovrstni krogi« v prevodu Nicolina Farina. Dalje je v tej zbirki Olga Kobyljanska, rojena 1865 v Bukovini. Najprej je začela pisati v nemškem jeziku, nato pa v ukrajinskem. Njeno prvo delo je roman »Človek«, a napisala je veliko romanov in novel. Od nje je v knjigi povest »Vasiljka« v prevodu Luigija Salvinija.

Vasilj Stelanyk je bil rojen v zahodni Ukrajini leta 1871 kot sin kmečkih staršev. Študiral je medicino, pa se je vrnil k zemlji svojih očetov, kjer je živel do svoje smrti l. 1936. Pisal je romane in novele iz kmečkega življenja. V zbirki je novela »Ona — zemlja« in pa »Sinovic«. Obe v prevodu Luigija Salvinija.

Marko Čeremišna (pravo ime Ivan Semanuk) je bil prav tako kot sin kmečkih staršev rojen v zahodni Ukrajini leta 1875. Študiral je na Dunaju, umrl je lta 1937. Pisati je začel 1914. V zbirki je njegova novela »Nostalgia« v prevodu Luigija Salvinija.

Peter Panč, ki mu je pravo ime Pančenko, je bil rojen v Valkiju pri Harkovu 1891. V Poltavu je študiral geometrijo, bil je sodrnik različnih listov in je spisal mnogo povesti in romanov. Od njega je v zbirki novela »Hitri dnevi kot veter« v prevodu Salvinija.

Mykola Chylyjovij je prav tako rojen v okraju Harkova 1853 kot sin delavske družine. V bivši svetovni vojni se je boril na različnih bojiščih. On je samouk, v njegovih delih so opisane borbe med Ukrajinci in Rusi v komunistični stranki. Bil je tudi sovjetski guverner in ustanovitelj nekaterih književnih društev. Iz političnih vzrokov je bil ubit leta 1933. Ta pisatelj je pesnik, novelist, polemik in izvrsten stilist. Salvini je prevedel njegovo novelo »Ivan Ivanovič«; Evgen Onatskyj pa je prevedel novelo »Jaze«.

Gregorij Kosynka je bil kot sin kmetov rojen 1899 pri Kijevu. Študiral je na univerzi, ki je pa zaradi pomanjkanja sredstev ni dovršil. Tudi on je bil leta 1934 zaradi politike ustreljen. Salvini je prevedel njegovo novelo »Deset«; Marija Grinenko pa je prevedla novelo »Temna noč«.

Valerijan Pidmohyljnyj je bil rojen pri Jekaterinoslavu 1901. in je napisal mnogo novel, od katerih je Salvini prevedel povest »Ivan Bosyč«.

Oleksij Kundzič, rojen 1904, je študiral pedagoško tehniko v Harkovu in je dober povestničar in sodeluje pri mnogih revijah. Salvini je prevedel njegovo novelo »Romantični beg«.

Najbolj zanimiv je pisatelj Dmytro Borzjak, ker se prav ničesar ne more zvedeti o njegovem življenju. Salvini je prevedel njegovo novelo »Vstopnica«.

Ulas Samčuk je bil rojen v Volinju 1905 in je v zbirki njegova novela »Zitoc« v Salvinijevem prevodu. Poslednji avtor v tej antologiji je Jurij Lypa, ki je sin zdravnik in znanega pisatelja Ivana Lypa. Jurij se je posvetil medicini. Deluje v inozemstvu, kjer piše razna pesniška, dramatična in kritična dela. Salvini je prevedel njegovo novelo »Trake«.

Vseh teh dvanaest pisateljev prikazuje v svojih delih različno in pestro življenje svojega ukrajinskega naroda. Ta antologija pa nam hkrati pove, kako je bogato književno delovanje ukrajinskega naroda in kako je povsod živo hrepenenje po samostojnosti.

Igralski uspeh g. Jana. V večeršnjem poročilu o uspehih naše drame v pretekli sezoni je pomotoma izpadlo ime g. Jana, enega najvidnejših članov Narodnega gledališča v Ljubljani. Gospod Slavko Jan je letos razen v »Krogu s kredo«, kjer je igral princa Pao, nastopil v več novih vlogah, izmed katerih zasluži priznanje zlasti njegov Romeo, dalje Ferdinand in »Kovarstvu in ljubezni«, Andrej v »Lepi Vidi« ter dr. Blažič v »Detelovem« učenjakcu. — Fr. V.

»Popolo di Sicilia«, italijanski list v Kataniji, ima redno prilogo v nemškem jeziku, ki je namenjena nemškim vojakom, živčim v Italiji.

Raimondi, obiščni tajnik v Padovi, je več let zbiral imena tistih ljudi, ki so imeli psevdonime. Ta imena je iskal po arhivih iz vseh časov in držav in je imel več sotrudnikov po vsem svetu. Sestavil je katalog psevdonimov, ki vsebuje 60.000 imen. Zdaj išče založnika za to svoje delo.

Samostan — muzej. Kakor poročajo listi, je bil derviški samostan v Mevlavi v Galati (Carigrad) spremenjen v muzej. Mevlaviški derviši so imeli v bivšem turškem cesarstvu važno vlogo, a Kemal Atatürk ga je bil razpusil, kot sploh vse derviške samostane.

Nagrada za flamsko kulturo je prejel flamski pesnik Emanuel de Bom, ravnatelj flamske Akademije za jezikoslovje in književnost v Anversu. Tako zvano »veliko rimsko nagrado« za slikarstvo za leto 1940 pa je dobil Marzio Belle iz Wilwoordeja.

Karolinski zavod v Stockholmu je izvolil za rednega člana doktorja Ivana Stranskega, ki je profesor fizikalne kemije na univerzi v Sofiji.

Italijanski književnik Francesco Chiesa, je prejel za leto 1940 nagrado »Angelo Silvio No. varo«.

Elin-Pelin, znani bolgarski književnik, ki ga poznamo tudi v slovenščini, je bil izvoljen za člana bolgarske Akademije znanosti in umetnosti.

Dve novi slovaški knjiži. Te dni je izšel tretji zvezek »Slovaške politike« v Zilini. Novi slovaški roman z imenom »Bratje Grnovci« (272 str., cena 15 Ks), ki ga je napisal Jozef

Italijanske vojaške oblasti v Atenah razdeljujejo živila in druge potrebščine revnim otrokom.

Zmagovalna pot vitaminov v Nemčiji

Po zadnji svetovni vojni so bile posledice štiriletnega morije, ki so se pokazale na civilnem prebivalstvu, tudi v Nemčiji strahotne. Zaradi nezadostne prehrane ljudi, predvsem dojenčkov, šolske in ostale dozorajoče mladine, so se pričele javljati vsemogoče bolezni v obliki nepravilnega razvijanja posameznih udov človeškega telesa, slabih zob in zaostalega telesnega in duševnega razvoja. Skratka, rahitis, ali kakor to težko bolezen ljudje tudi imenujejo angleška bolezen, je imela bogato žetev med nemško mladino. Tako pri dojenčkih in starejših otrokih, kakor tudi pri dozorajoči ženski in moški mladini, pri kateri se je ta bolezen prav tako javljala v obliki zastalega nadaljnega razvoja, pomanjkanja vsake odločne volje in v stalni utrujenosti. Zato je čisto razumljivo, da so v Nemčiji ob izbruhu sedanje vojne upoštevali vse pomanjkljivosti prejšnje uprave, ki je zaradi nezadostne prehrane prebivalstva med vojno povzročila silno škodo na nemškem narodnem organizmu ter so ob izbruhu sedanje vojne izdelali do vseh podrobnosti natančen načrt za prehrano civilnega prebivalstva. Organizacija prehrane je strogo izvedena z vso nemško preciznostjo in sposobnostjo. Vsa živila so strogo racionirana in se razdeljujejo tako, da dobi z njimi vsakdo zadostno kalorij, ki jih potrebuje človeško telo za nemoten nadaljnji razvoj. Dosedanje količine, čeprav so precej omejene, posebno kar tiče mesa in maščobe, so bile še vedno zadostne in o gladi ne more biti niti govora. Merodajni nemški krogi pri razdeljevanju živil niso imeli samo pred očmi ohranitev ljudi, temveč še v večji meri ohranitev ljudskega zdravja.

Vsa skrb je osredotočena na tiste, ki so po moči in zaščiti najbolj potrebni, na dojenčke in male otroke. Ker pa dojenček že lahko v materinem telesu občuti pomanjkanje, ki škodljivo vpliva na njegov razvoj, je nemška uprava močno zaščitila že bodoče matere, ki prejemajo od sedmega meseca dalje neposredno mleko, saj, povečane količine ostalih živil in v primeru slabotnosti in oslabelosti tudi več maščob. Neposredno mleko in sadje dobivajo v zadostnih množinah tudi otroci do 14. odnosno 16. leta. Razen tega so pa tudi številne zdravniške posvetovalnice s tozadevnimi organizacijami stranke začele akcijo, da se v polni meri izkoristijo tudi vse najnovejšje iznajdbe na polju ljudske prehrane in ohranitve ljudskega zdravja, t. j. predvsem uporaba raznih vitaminov, ki jih je zdravje človeško telo neobhodno potrebuje. Tako so v Nemčiji pričeli vitamini svojo zmagoslavno pot. V ta namen so ustanovili posebne socialne urade za dojenčke, ki dajejo brezplačno materam za negovanje in prehrano dojenčkov vse potrebne nasvete in sredstva, predvsem razne vitamine. V takem uradu dobi n. pr. vsaka noseča žena od sedmega meseca dalje dnevno vitamin C v obliki cimbinevega sladkorja. Prav tako dobe ta vitamini tudi matere dojenčkov, kakor tudi otroci, ki jih matere nimajo več pri prsih. Vitamin C dobe v obliki tablet. Socialni urad seveda najbolj skrbi za novorojenčke, samo da ne bi postali rahitični. Ta bolezen je, kakor znano, med otroci zelo razširjena ter je že v mirnem času v zimskih mesecih na njej obbolelo do 75% otrok, poleti pa do 50%, kar je pripisati pomanjkanju vitaminov D. Pomanjkanje vitamina C zmanjšuje odpornost človeškega telesa in tudi sploh neugodno vpliva na ves razvoj in razpoloženje človeka. Ker pa dobi dojenček rahitično bolezen šele od tretjega meseca dalje — do tedaj namreč še traja njegova zaloga, ki si jo je nabral v materinem telesu, dobi otrok od tretjega meseca do dvanajstega meseca preprati Vigantol, v katerem je vitamin D raztopljen v olju. Preskrba otrok z vitaminom se izvaja z vso natančnostjo in vsaka mati mora prinesiti

svojega otroka na večkratni redni zdravniški pregled v urad za negovanje dojenčkov. Tega ji ni treba storiti samo tedaj, če omenjenemu uradu predloži zdravniško izpričevalo, iz katerega je razvidno, da je njen otrok popolnoma zdrav in pravilno razvit. K obolenim materam, ali pa k materam, ki so močno zaposlene ali pa se dosti ne brigajo za nego otrok, pride zdravnik pregledat otroka na dom in posebne zdravniške pomočnice kontrolirajo, če dotične matere dajejo svojim otrokom vigantol ali ne.

Videti je, da bo uporaba vigantola postala kmalu nepotrebna. V Frankfurtu so namreč pred kratkim delali po metodi prof. dr. K. Scheera poskuse z obsevanjem mleka z ultravioletnimi žarki. In so pri tem dosegli velike uspehe. Pri obsevanju z omenjenimi žarki dobi mleko vse protirahitične lastnosti in pri tem ne zadobi nobenega neprijetnega okusa ter se prav nič ne spremeni. Uspehi so bili naravnost sijajni. Otroci, ki so pili tako mleko, niso postali rahitični. Tako obsevano mleko je pa pri otrocih v nekaj tednih ozdravilo tudi še druge otroške bolezni. Po teh uspehih so v pokrajini Hessen-Nassau že uvedli namesto vigantola

Kako hitro plavajo ribe

Hitrost, s katero letajo ptice, je že precej znana. Ni pa še toliko znana hitrost plavanja posameznih rib, kar je do golove meje tudi razumljivo, ker je hitrost letanja ptic lažje opazovati, kakor pa hitrost, s katero plavajo posamezne vrste rib. Marsikdo, ki je opazoval v reki počasno plavanje navadnih rib, bo gotovo presenečen, ko bo zvedel, da hitrost plavanja nekaterih rib prav nič ne zaostaja za hitrostjo leta ptic.

Z ugotovitvijo hitrosti plavanja rib so se zopet bavili Amerikanci. Nek opazovalec v Ameriki je ugotovil, da plavajo n. pr. postrvi s hitrostjo 45 km na uro. Do te ugotovitve je prišel po številnih opazovanjih plavanja teh rib v popolnoma čisti vodi. Ko so se postrvi zbrale v skupino, je omenjeni opazovalec zagnal med nje kamen, na kar so se preplašene ribe razpršile na vse strani. Takih poskusov je napravil brez števila ter je končno prišel do omenjene ugotovitve. Postrv pa gotovo tako hitro ne plava, kakor vretenca. Splošno je zmagovalo mnenje, da riba plava tem hitreje, čim večja je. Tako n. pr. deset funtov težek losos lahko z bliskovito naglico švigne človeku izpred

Indijanci vedno bolj izumirajo

Po zadnjih statističnih podatkih živi v Ameriki samo še 275.000 Indijancev, ki so čisto-krvni potomci plemen Sejenov, Siouxov in Komanhov. Žive v posebnem delu Zahodne Amerike, na katerega oblast skrbno pazi, da ne bi še preostala indijanska plemena izumrla.

Ker si je namazala ustnice, je izgubila bogato dediščino

Bogat Turek je imel veliko tovarno za izdelovanje raznih kozmetičnih sredstev; oli, dišav in rdečila za mazanje ustnic. Ker ni imel svojih otrok, je v oporoki vse svoje bogastvo zapustil siromašni nečakinji, ki je pa bila prav tako dekle, kakor vsa ostala. Hotelo je biti še lepše, kakor ga je pa sam Bog dal in si je nekoga dne namazala ustnice z rdečilom. Ko jo je tako namazano opazil bogati stric, ga je to tako razjezilo, da jo je takoj razvedinil, pa čeprav je bilo rdečilo izdelek njegove lastne tovarne.

Opazovalci na daljavo

Vsak dan čitamo v raznih vojnih poročilih polno pohval o uspešnih akcijah lovskih aparatov in težkih bombnikov. Malokdo pa pri tem pomisli, da so vsa mesta, ki jih pozneje bombardirajo bombniki in nad katerimi se pojavljajo lovci, že prej preletela lahka izvidniška letala in fotografirala vse važne naprave v dotičnem mestu. Na podlagi napravljanih fotografskih posnetkov šele glavno poveljstvo odreja polete rojev bombnikov na dotična mesta.

Letalci v izvidniškem letalu so vedno prepuščeni samim sebi ter letajo v brezskrajnih razdaljah zračnega prostora, se prebijajo skozi ogenj protiletalskega topništva in se prav tako spuščajo v borbe z neprijateljskimi lovskimi aparati. V mali kabini sede štiri možje, od katerih eden pilotira, drugi je zaposlen pri fotografskih aparatih, tretji sedi za radioaparatom, četrti je pa vsem na razpolago. Letalska posadka prav dobro ve, na katerem mestu čakajo nanje protiletalske topovske cevi in kje se bodo

dvignili neprijateljski lovci in jim prileteli nasproti. Cilj poleta je treba fotografirati. Zato se mora izvidniško letalo spustiti pod oblake in se prikazati sovražniku. Aparat mora biti zato lahek, hiter in sposoben za daljše polete. Brnenje motorja opozarja sovražnika na prihod izvidnikov, ki samo pripravljajo prihod bombnikov. In že se vsujejo nanje strelji iz številnih protiletalskih topov, krogle številnih streljnic pa sikajo mimo izvidniškega letala. Dvignili so se tudi že neprijateljski lovci, ki prav tako streljajo na izvidniško letalo s streljnicami. Točno nad ciljem mora fotograf slikati, vsi ostali aparati pa zabeležujejo ostale vtise. Radiolegrafist mora zapustiti svoj aparat in ga zamenjati s strojno puško ter mora na ta način braniti izvidniško letalo.

Po uspešnem letu izvidniško letalo pričakuje na zaslišenem letališču motociklist, ki takoj prevzame fotografske kasete ter jih z vso naglico prepelje v vojaške laboratorije, kjer filme razvijejo in napravijo slike. Fotografske posnetke zatem takoj pošljejo v vrhovno poveljstvo, kjer jih strokovnjaki pregledajo. Na podlagi njihovih poročil nato vrhovno poveljstvo odreja kraje, ki jih je treba še bombardirati z letali ali pa s kakih drugim orožjem.

uporabo tako obsevanega mleka, ki ga otroci prav radi pijejo. Kmalu bodo uporabo takega mleka uvedli tudi v ostalih nemških pokrajinah.

Kakor smo že omenili, stopi dozorevajoča mladina v pubertetni dobi v drugo razdobje kritične nevarnosti. Zato mora dobiti vitamin C tudi mladina od 10. do 14. leta. Ker mladina teh let začne ravno spomladati čutiti veliko utrujenost in kaže veliko naklonjenost za vse mogoče prehlade in bolezni, prejema vitamin C v zadnjih zimskih mesecih. Vitamin dobiva v obliki bonbona ter so učitelji pri šoloobvezni mladini po zavžitju teh bonbonov opazili, da je mnogo bolj zbrana pri pouku, kakor je pa bila prej. Leta 1940 so v Nemčiji razdelili med 1.6 milijona otrok 60 milijonov vitamin C bonbonov. Brezplačno so jih dobile gotove vrste starosti v vsemestih, industrijskih področjih in prejšnjih zaslišenih prebivališčih. Pri materah in šolskih otrocih pa oblast podpira preskrbo vitaminov s pošiljanjem otrok v okrevališča in na deželo.

V Nemčiji je tudi veliko pomanjkanje delavcev ter morajo poleg 1.5 milijonov vojnih ujetnikov, ki so zaposleni v industriji in pri delih na polju in v gozdovih, dobiti še ravno toliko številnih delavcev iz inozemstva. Da bi ohranili čim večjo delazmožnost teh delavskih armad in preprečili med njimi razne bolezni, dobivajo v Nemčiji tudi rudarji vitamin C. Prav tako pa tudi armade.

„Slovenec“
Kofedur

STANE LE 9 LIR • OBSEGAL BO CEZ 20 STRANI • OBILKA POLOVICA STRANI „SLOVENCA“ • NABOCITE GA TAKOJ!

Andora, najmanjša država na svetu

Republika Andora leži 3000 m visoko v Pirenejih ter obsega 453 km², prebivalcev ima pa samo 5200. Za svojo svobodo in neodvisnost se mora predvsem zahvaliti odrezanosti od ostalega sveta. Samostojna država je postala leta 1748. z republikansko parlamentarno vladavino. Nad njo imata pokroviteljstvo grof Foix in urgelski škof. Od tega časa pa do danes se v upravnem sistemu Andore ni prav nič spremenilo. Njen državni poglavar je Senor Loiz Caira, ki kot privatnik prodaja premog. Vlada obstoji iz ministrstva za zunanje in notranje zadeve in za finance ter iz predsednika vlade, ki je obenem pravosodni minister. Poslopje parlamenta stoji skoraj izven mesta ter je staro skoraj 400 let. V tem času ga tudi nikdar niso popravljali. Posebnost te male države so velike cigare, dolge 60 do 70 cm ter mora imeti človek že precej dolge roke, da si jo lahko prižge. Andorci jih imajo najrajši ter kade samo te cigare.

Sokrat

Nekega dne se je sprehajal v družbi svojih prijateljev slaven grški modroslovec. Med sprehodom je naletel na nekega nevljudnega človeka, ki je nalašč sunil modrijana. Sokratovi prijatelji so ga pričeli nagovarjati, da naj ne otesanca toži. On jim je pa mirno odgovoril: »In če bi me namesto tega človeka sunil vol ali pa osel, ali bi mi tudi tedaj svetovali, da ju naj tožim? In koliko je boljši omenjeni človek od vola ali pa osla?«

Umrla nam je naša dobra mama

Antonija Albreht

Pogreb bo v petek, dne 25. julija t. l., ob desetih dopoldne.

Hotedraica, dne 23. julija 1941.

Za vse žalujoče sorodstvo
Ivan Albreht.

Matija Malešič

27

V zelenem polju roža

Izvirna povest

Pa ni menda zopet kdo očrnil Metke pri Tine? Zakaj je noče odgovoriti na tožbe o orožnikovi vsiljivosti? Anki ni bilo težko poizvedovati pri Lokačevih za Tinov naslov. Ljudje že vsako nedeljo napenajo v cerkvi ušesa, da ne preslišijo njenega imena, kadar župnik oklicuje mlade pare.

Črn, črn je bil tisti predpust za Metko. Ko da so se doma zarotili zoper njo, so kmalu po Treh kraljih začeli točiti lasten vinski pridelek. Oče je bil v stiskah za denar, pozneje so vsako leto točili drugi sosedje. Metka je bila huda, prepričana je bila, da ji hočejo nalašč nagajati. Sedaj bo seveda orožnik lahko presedel ves svoj prosti čas pri njih, sedaj ga niti iz hiše ne bo mogla več izganjati. Pa misel na k teti v Ljubljano je splavala z vinotokom po vodi. Kdo pa naj streže doma pivcem?

Da ni orožnik pregovoril očeta, naj kar sedaj nastavi sode z vinom? Kdaj je le v službi, ko toliko presedi pri njih? Pa kako je doma? Namesto matere sam prinese gostom pijačo. Namesto očeta, misli, mora on zabavati pivce. Če nočejo, morajo ljudje gledati v njem bodočega hišnega zeta.

Preseda Metki ta domačnost. In ko začne s pripovedovanjem in bahanjem o tisti zadavljeni starki, o kateri je čula že gotovo desetkrat, vzkipi v njej.

»Povem jaz!« In pripoveduje. Orožnik osupne. Nato zaploska z rokami in se udari z rokami po kolenih. »Nobena druga, ko ti, Metka, si rojena zame!«

Tudi to torej ne pomaga! Metka stisne zobe. Ve, kaj napravi, če jo nameravajo siloma vleči pred župnika in oltar.

Anka ne miruje. Pride pismo z Vipavskega. Na Metko je naslovljeno, pisava je Metki neznana. Neprijazno pismo, ne Metkin račun letijo take, da se ji megli pred očmi. Tisti, ki piše, je Ivo obljubil zvestobo do smrti. Kako se drzne Metka posegati v njene pravice? Da bi bilo to čigavo drugo maslo ne Ankin? In Metka pokaže pismo orožniku, ki pobledi, stisne pesti in udari po mizi: Nevsiljivost in obrekovanje! Metka pokaže pismo materi, ki zmigne z ramo: Da ni fant od fare, bi se ne trgale zanj! Pride drugo pismo iz kraja, od koder je prišel orožnik semkaj v službo. Da ima tam Ivo nezakonskega otroka! Metka vrže pismo materi, ki ga razgrne pred orožnika. Ivo vzkipi in grozi, da bo tožil. Mater prekriža, Metka je pa tako sita teh vznemiranj, da napiše pismo teti. Pisma ne more oddati na pošto, ker ji ga mati raztrga. Anka ne miruje. Prihajajo na četrtinko ženic, ki so videle, kake je počenjal Ivo, ko je zahajal k Anki. Obratila so glave, da niso bile priče pohujšanja.

Kaj je Metki vsega tega treba? Tine, Tine, zakaj tako trdovratno molčiš? Pride France. Fante pripelje s seboj. Kar tri litre narovi. Ko da Metke ne vidi, mrko zre na orožnika pri drugi mizi. Ivo razlaga materi, kako je pri njih doma. Da seveda pohiti takoj po poroki s svojo ženo domov na Vipavsko. Pobaha se doma pred materjo in domačimi. Če mu dovolijo daljši dopust, skoči z ženko tudi v Kanal ob Soči. Tam je služil pri vojaki, pri loveh... Beseda zbode Francea. Metka mu je na obrazu brala, da je prišel delat združbo in je le čakal na besedo, ki bi mu dala povod, da nahruli orožnika.

»Tone,« sune France fante iz svoje družbe pod rebra, »ti si tudi služil pri loveh v Kanalu?« Lovec ste drugačni ko drugi vojaki, ne? V čem je razlika?

»V obleki!«

»Ze! V čem še?«

Vsi molče. Tudi Ivo prisluhne razgovoru pri sosednji mizi.

»Lovec imajo le bataljone, lovske bataljone, vsi drugi vojaki služijo v regimentih: Pehotni polki, konjeniški, topniški polki...« To razloži oče, ki menda tudi sluti, da hoče napraviti France združbo, pa jo hoče preprečiti.

»Tudi res, dasi le deloma. Pehotni polki imajo tudi bataljone. Štefan vina plačam tistemu, ki mi pove glavno razliko med lovei in drugimi vojaki.« Tišina v sobi. Nekateri napeto premišlujejo, drugi zrejo radovedno v Francea. Saj vedo, da ni hne ne ugame.

»Noče nihče zaslužiti dveh litrov vina?« France radovedno in izzivalno gleda po sobi. »Če nihče, povem sam. Lovec zato, ker ne znajo drugi tako laziti za dekleti kot oni.«

Nihče ni bil v sobi zadovoljen s Francetovo razlago. Pričakovali so bogve kaj, vsaj kako osoljeno šalo in masten dovtip.

France sam uvidi, da jih ni zadovoljil, pa mirno nadaljuje: »Koga le naj bi lovili, če ne deklet?«

Duhovit nisi, France!

Ivo še zmerom ne razume.

Metka razume, pa hoče spraviti pogovor v kako drugo smer: »Le poslušajte ga! Ne uvidite, da mu je žal, ker ga niso potrdili k lovecem? Pri domobrancih je služil! Kako pravite drugače domobranec vi, ki niste služili pri njih?«

»Krompirjevi!«

»Ker stražijo krompir!«

»Zdaj si slišal, France!«

Metka misli, da je odvrnila prepri. Pa je Francea le razkačila. Ne odneha: »Res mi je žal, da me niso vzeli k lovecem. Bi vsaj vedel, kako bi mešal dekletom glave. Postavim, da bi tudi jaz šel po vojaški službi k orožnikom. Kamor koli bi prišel, povsod nova skrb: Lov za dekleti! Tatove naj zasledujejo oškodovani kmetje sami...«

Ivo spremeni barvo v obrazu. Ko da še zmirom ne verjame, da se je tako na lepem upal France napasti njega, orožnika, čuvarja javnega miru in reda. Vprašaje mu zabega pogled od Francea na očeta, na mater, na Metko.

Oče razume in odločno stopi k Francetu: »Če si prišel delat združbo, se nisi nameril na pravo hišo!«

»Kako združbo? Le resnico hočem povedati, ker se je ne upa drugi nihče: Domači fantje smo šle! Vsak pritepenec, ki nosi uniformo...«

Ko ris plane orožnik s svojega sedeža: »Fant, gobežalo...«

Težko je v sobi razločiti, kaj se godi. Oče plane v klopčič, razdruži hoče orožnika in Francea. Fantje navali, Metka ne more razbrati, ali hočejo pomagati Francetu, ali očetu pri pomirjevanju. Mati zaječe in hiti iz sobe, tudi Metka ne ve boljšega, ko da ji sledi. Med vrati, skoraj že v veži ji nekdo stisne v roko orožnikovo sabljo: »Skril jo, sicer bo tekla krič! In Metka odbeži z orožnikovo sabljo v svojo sobo.

O, Bog, ali je mogla slutiti, da bo prav zaradi te sablje toliko zmed, sitnosti in nesreč? Čula je od pivcev, kake sitnosti je imel orožnik zaradi tega. Da bi je sploh ne smel odpasiti, na vsak način pa da bi se moral braniti z njo, ko so bili navali nanj, so trčili tisti, ki so bili pri vojaki in so poznali predpise. Orožnik tepel! Ob službo bo!

Metko je stisnilo pri sreč. Ob službo naj bo Ivo?

In tedaj bi Metka rada, da bi prišel orožnik in bi ga potolažila. Ali ni ga bilo od nikoder. Pravili so, da je preiskava stroga in da mu huda prede, tudi fantje so bili sedaj bolj ponižni in pohlevni, baharja, kako so posvetili osvojenemu orožniku, je kopnela, ko so romali drug za drugim na sodišče. Največ je dobil France: Štiri najst dni.

Oh, ko bi vsaj Metka ne skrila tiste nesrečne sablje, polovico manj bi jo bolelo. Naj Ivo zares izgubi službo? Oče je robantil, da prvič in zadnjič toči doma svoje vino. Če ga ne kupi noben krčmar, izpuli pipe iz sodov, naj ga rajši popije suha zemlja kot taki zadrežljivci.

Italijanščina brez učitelja

72

O PTICAH POSEBEJ

Pri ptici (l'uccello) ločimo kljun (il becco), perut (l'ala f.), perje (il piumaggio; pero — la penna, la piuma), noga — la zampa, kremplji — l'artiglio. Samec — il maschio, samica — la femmina, mladič — il figliolino. Gnezdo — il nido, gnezditi — nidificare. Gnezdo mladičev — una nidiflora. Jajca leči — lar le uova, valiti — uovare. Jajce — l'uovo (lupina il guscio, beljak — la chiara, rumenjak — il tuorlo, il rosso). Izvaliti se — uscir dall'uovo. Letati — volare, odleteti — volar via, involarsi, spustiti se, sest — stare, posarsi su... Jata — la volata. Peti — cantare, petje — il canto. Zvrgeti — gorgheggiare, cinguettare, zvrgetenje — il gorgheggio, il cinguettio. — Ptice roparice — uccelli di rapina, ptice pevke — uccelli cantatori, ptice selivke — uccelli di passo.

Začnimo z domačo perutnino: petelin — il gallo, kokoš — la gallina, piščica — il pulcino, piščanec — il pollo, il pollastro, kupun — il cappono. Puran — il tacchino, pura — la tacchina. Golob — il piccione, golobica — la colomba, golobček — il piccioncino (glica — la tórtora). Raca — l'anitra. Gos — l'oca f. Pav — il pavone (samica — la pavonessa). Fazan — il fagiano. Labod — il cigno. Kanarček — il canarino. Papiga — il pappagallo.

Zdaj pa nekaj drugih ptic: Divji petelin — l'urogállo. Jerebica — la pernice. Prepelica — la quaglia. Storklja — la cicogna. Zerjav — la grue. Vrana — la cornacchia. Krokar — il corvo. Sraka — la gazza. Sova — il gufo. Čuk — la civetta. Ujede (uccelli di rapina) orli — l'aquila, jastrebi — l'avvoltoio, sokol — il falco, il falcone, skobec — lo sparviere (ali: lo sparviere), mišar — il bozzagno. — Ptice pevke (uccelli cantatori): slavec — l'usignolo, čizek — il luccherino, kalin — il monachino, škrlanec — la lódda, lastovica — la rondine, drozg — il tórdo, kos — il mero, skorlec — lo stórno, škinkavec — il fringuello, sinica — la cinciallegra, taščica — il pettirosso, kraljiček — lo scricciolo, lišček — il cardellino, pastirica — la batticoda. — Za konec pa še: vrabec — il passero, žolna — il picchio, smrdokavra — l'úpupa, kukavica — il cuculo.

Berilo

I monelli fiorentini

Al primo piano di una casa in Via Valfonda a Firenze, c'era un magnifico pappagallo che se ne stava pettoruto sul davanzale della finestra, faccendo pompa di una discreta parlantina.

I monelli fiorentini, veri maestri dei frizzi pungenti, non facevano a meno di attaccare discorso col loquace pappagallo.

— Come tu stai, Masino?

— Come vòglio, come vòglio.

— Dov'è il tuo padrone?

— A letto, a letto.

— E la serva, che fa?

— È a rigovernare.

— Dagli un bel bacione sulla bázza.

Una mattina però il padrone pensò di giuocare un brutto tiro ai monelli, che per mezzo del pappagallo si permettevano di mandare alla servetta dei saluti un po' troppo arditi: si nascose dietro alla finestra e pensò di rispondere come si dovèva agli arditi monelli.

I monelli s'accorsero subito della sostituzione, continuarono però la conversazione.

— Masino, dov'è il padrone?

— A letto, a letto!

— Quando si leva, gli dirai una cosina in un orécchio?

— Che cosa?

— Digli che faccia meno il grullo...

Pripomba.

Staraene, me ne stó = statti. — a far pompa = koštati, bahati se. — a non fare a meno = ne opustiti = storiti kaj. — a rigovernare = pospravljati (= je pri pospravljanju). — a gošček. — a pass, rem. glagola nascondersi. — a pass, rem. glagola accorgerci. — a far il grullo = delati se bedaka.

Ključ k vjam v 71. nadaljevanju

Želim, da ste marljivejši. Hočete, da vam povem (ali: pove) resnico? Dvomim, da (on) to stori. Hoče, da mu preberem Antonovo pismo. Domnevam, da to ve. Hočete, naj mu dam svoj dežnik. General odredi, naj bodo vsi vojaki pripravljani na bitko. Kje je moj evinčnik? Mislim, da ga je vzel Anton. Ali dovolite, da pošljem vašega hlapca na pošto? Prosi Boga, naj te varuje! Kaj dela tvoj stric? Mislim, da je bolan. Ne upaj, da ti bom vsak dan popravil naloge! Bojim se, da se je izgubil v gozdu. Misliš, da morem prenesti takšno žalitev? Pustite, da govorim!

L'UOORE

L'IKER

STREGA

TONICO

DIGESTIVO

JE KREPČILEN IN

VAM URAYNA PREBAVO

ČETRTI GOST

28

Roman.

Nekaj trenutkov je bila popolna tišina. Sinclairova je sklonjena glave opazovala svoje majhne, drhteče roke. Obraz ji je bil ko iz voska, a nemara je bilo to zaradi odseva svetilke.

»To, kar vi trdite, gospod nadzornik, se dá kaj težko dokazati,« je rekla in je uprla oči vanj.

»Če bi glede na nedovršene slike mogli govoriti o kaki slepariji, je potrebno, da veste, ali je bila tista slika prodana kot original, ki ga je slikar sam dokončal. Kar pa se tiče drugih stvari, pa je treba zanj posebnega, strokovnega znanja. Ali nima človek pravice, da za to znanje zahteva plačilo?«

»To že, vendar...«

»Še nekaj, prosim, gospod nadzornik! Kolikor je meni znano me morete zasledovati sodnijsko in policijsko. Gospod nadzornik — med nama povedano — ali vi verjamate, da se kaj takega sploh dogaja? Ali ne menite tudi vi, da bi ravnanje vsakega muzeja rajši zamočalo takšno zadevo, kakor pa da bi jo dalo v javnost in se tako osramotilo? Sicer pa se jaz prav lahko operem v tej zadevi tudi brez odvetnikov pomoči, saj mi ne morete prav nič očitati. A saj ste vi sami dejali, da prodajam samo 'originalne'! In le laskavo priznanje ste mi dali s tem, ko menite, da sem toliko pametna, da si znam na tako prebrisan način služiti kruh.«

»Saj tudi v resnici mislim, da ste jako brihtni in spretni,« je brž odvrnil Masters, »vendar nisem dejal, da mislim, kakor bi se vi sami vsega tega spomnili, gospa. Nič me ne bi presenetilo, če bi zvedel, da vam je tozadevno pomagal še nekdo — recimo vaš mož — Peter Fergusson...«

Zdaj pa brez dvoma ni bila kriva le svetloba svetilke, da je gospa Sinclairova nenadoma pobledele ko smrt.

»Mogoče vas zanima, če zveste, kaj mi je znana o Petru Fergussonu,« je mirno nadaljeval Masters. »Zvečer sem bil dobil pismo od gospoda Sumana, njegovega bivšega gospodarja. Razen tega sem prejel obširno poročilo o njem od francoske policije. Torej: Njegovo pravo ime je res Peter Fergusson. Ima štirideset let, je sin nekega škotskega pastirja in se je šolal na univerzi v Edinburghu. Je nenavadno sposoben za vsakršni šport, a predvsem je izvrsten telovadelec in teniški igralec. Baval se je z najrazličnejšimi opravki, bil je jako gledališki igralec in kot pet in dvajsetletni igralec nastopal v vlogah starcev. Potem je služil kot uradnik v Sumanovem podjetju v Kairu. Njegova posebnost je, da je ponarejal stare egiptovske papiruse, vendar to ni bila sleparija, falzifikati, ker so se ti papirusi tudi prodajali kot imitacija. Nato je bil uslužben pri Sumanovem podjetju v Londonu. Svojega gospodarja je okradel in je pobegnil na evropsko celino. Glejte, toliko smo zvedeli od Sumana! — Zdaj pa še, kar nam je sporočila francoska policija: V Franciji se je Peter Fergusson pojavil tudi z imenom Peter Sinclair ali Peter Macdonald. Osumljen je bil, da je izvršil več nevarnih tatvin, pri čemer je uporabljal negašeno apno, da bi postal okna neprozorna. Nato je izginil in poročali so, da je umrl — ali pa ušel v Ameriko. Toda 11. junija 1935 se je neki Peter Sinclair oženil z Bonito Fischerjevo. In to ste bili vi. Naslov mladega para pa je bil: Boulevard de Signe 314.

Suman je k svojemu pismu priložil tudi Fergussonovo fotografijo, katero smo mi poslali francoski policiji. Upravitelj tiste hiše št. 314 je spoznal po sliki svojega bivšega najemnika stanovanj Petra Sinclaira, vašega moža... Poslednja vest, ki smo jo dobili, pa je: Peter Sinclair je l. 1936 umrl v Biarritzu na kozah, ko je bila ondi epidemija. Truplo da je bilo zaradi javnosti, da bi se vest o epidemiji ne razširila, hitro in skrivši pokopano. Neki zdravnik, ki trupla še videl ni, je izdal potrdilo o smrti. Toda Fergusson ni mrtev, ampak je vprav ta hip živ v Londonu. Francoska policija

je že odredila, da izkopljejo grob navideznega Fergussona in bo seveda našla prazno krsto... Vi pa, gospa Sinclairova, ste prejeli zavarovalnico. In to je sleparija, ki se dá dokazati.

Masters je s široko kretinjo odvrnil svoje zapiske po mizi. Pričakoval je bil, da bo s poslednjimi besedami povsem strli to žensko in ni niti malo mislil, da se bo ona ob koncu globoko odahnila.

»Hvala Bog,« je vzkliknila, »željno sem pričakovala, kdaj bo nastopil ta hip, da spregovorim in da vse izročim policiji. Da — resnično — on je moj mož! In živ je! Toda prisegam vam, da sem za to zvedela vprav prejšnji teden. In jaz — povem vam, da sem bila srečna, dokler sem mislila, da je mrtev.«

Z grenkim nasmehom je nadaljevala:

»Zdaj mi je sploh nerazumljivo, kako da sem se mogla poročiti z njim. Mogoče si me je pridobil s svojo odločnostjo, drznostjo, s svojim nekam plemiškim nastopanjem. Glejte, gospod nadzornik, on se je zmeraj zavedal, kaj da hoče in čim se je za kaj odločil, je tudi napel vse svoje sile, da je tisto dosegel. Pri vsem tem pa je žalostno to, da je poleg vse svoje močne volje, toliko stvari zanemaril in to ga je privedlo na kriva pota. Zares je jako izobražen, a darovit je samo za kake posebne stroke, zlasti pa za tenis in telovadbo. Brž sem dognala, da ni tako bogat, kakor mi je bil pripovedoval, ampak da je prav za prav nameraval doseči to, da bi ga jaz vzdrževala.«

Gospa Sinclairova je utihnila. Čez čas je povzela:

»Toda odkrila sem še hujše stvari, odkrila sem, da je... zločinec! Med nama se je vse naglo razdro. Niti ga nisem mogla seznaniti s svojimi prijatelji, ker je imel to grdo navado, da se je brez vsakršnega vzroka začel pričkati in napadati.«

Masters je postal nestrpen.

»Gospa, dovolite mi, da stvar imenujem s pravim imenom! Mislim, da, da ste se poročili z bogatim človekom in ste sprevideli, da ste se varali. Pod temi okoliščinami ste si izbrali najbolj pri-

meren izhod iz tega stanja: pomagali ste mu, da je umrl, zato, da ste mogli dvigniti zavarovalnico.« Sinclairova je dvignila obe roke, ko da bi se rada ubranila take obdolžitve.

»Ne, to ni res, gospod nadzornik! Jaz sem zares mislila, da je bil umrl in — priznati moram — razveselila sem se tega. Takrat sploh nisem bila z njim skupaj. Potovala sem z znanci po Italiji. Ko so me bili pozvali v Biarritz, je bilo že vse mimo. Vso to komedijo si je s svojim starim slugo sam izmislil.«

Masters jo je začel poslušati z večjim zanimanjem.

»Poslušajte, gospa, na ta način se ne bova premaknila z mesta. Ali mi ne bi rajši povedali, da je Fergusson samo za šalo umrl in se dal pokopati? Ali pa bi me nemara radi prepričali, da je potem sam od sebe odšel in plačal zavarovalnico?«

»Tisto ne, toda...«

»V redu. No — in kako bi sicer imel kako korist od svoje smrti?«

»Pa pustite mi vendar, gospod nadzornik, da povem do konca! Zavarovalnine jaz sploh nisem dobila!«

»Že prav, toda dokazano je, da je bil Peter Sinclair ali Peter Fergusson zavarovan v korist svoje žene — in sicer za čedno vstopico petnajst tisoč funtov!« je mirno odvrnil Masters.

Sinclairova se je z roko utrujeno pogladila po čelu in dejala:

»Tako je, to je povsem točno, gospod nadzornik. Povedala vam bom, kako se je vse v resnici dogodilo. In upam, da me boste potem pustili oditi. Moj mož je govoril meni in vsem mojim znanem, kako da se je zavaroval meni v dobro in kako da je vse premije plačal že vnaprej za vse leto. Toda jaz mu nisem niti besedice verjela. Mislila sem, da se le hvalisa, kar je storil večkrat. Po njegovi smrti nisem našla nikjer med njegovimi listinami nobene police in tudi ne nobenega drugega spisa, kar bi bilo v zvezi z zavarovanjem. S tem je bila stvar zame odpravljena.«